

Truyện Ngụ Ngôn của La Fontaine

Jean de La Fontaine

Chào mừng các bạn đón đọc đầu sách từ dự án sách cho thiết bị di động

Nguồn: <http://vnthuquan.net>

Phát hành: Nguyễn Kim Vỹ.

Mục lục

[Lời Giới Thiệu](#)

[Ai dại ai khôn](#)

[An phận](#)

[Bí quyết của tình thương](#)

[Bình an](#)

[Chọn bạn](#)

[Của cải và hạnh phúc](#)

[Của phi nghĩa](#)

[Đôi bạn](#)

[Đua đòi](#)

[Đừng bắt chước](#)

[Gạt người - Người gạt](#)

[Già kén kẹn hom](#)

[Hạnh Khiêm Tốn](#)

[Hãy giản dị](#)

[Khó làm vừa lòng người](#)

[Khôn sống dại chết](#)

[Mạnh hiếp yếu](#)

[Người quan trọng](#)

[Phân biệt](#)

[Tật người - tật mình](#)

[Tha lực](#)

[Tham thì thâm](#)

[Tự do](#)

[Trả đũa](#)

[Tử thần và lão tiều phu](#)

[Tử thần và lão tiều phu](#)

Tử thần và người hấp hối

Tương trợ

Vội tin sẽ mắc

Vụng tính

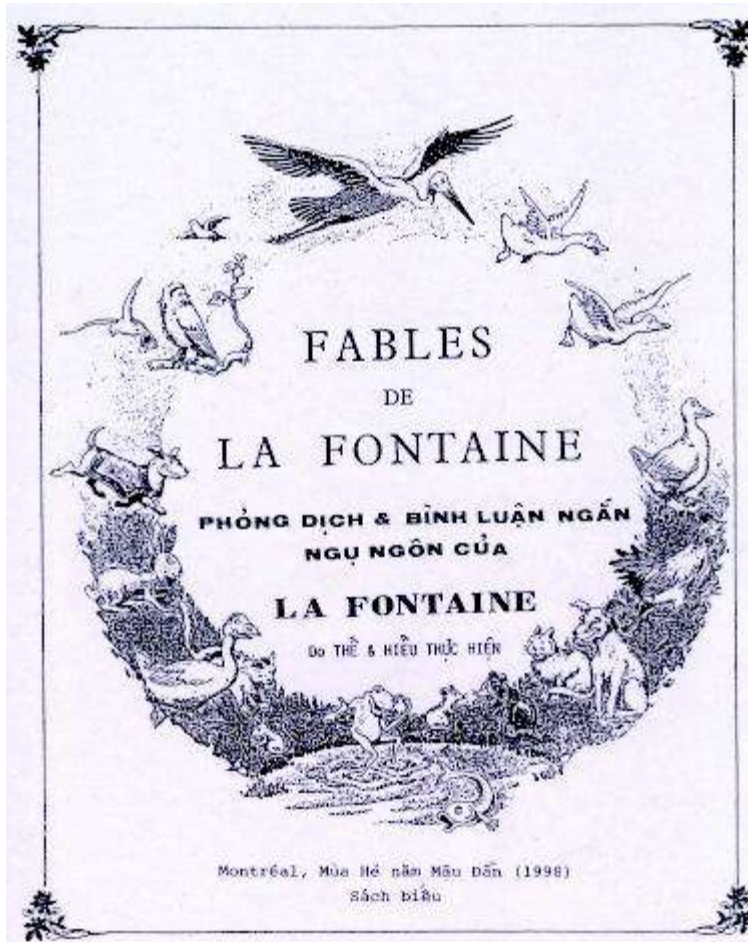
Jean de La Fontaine

Truyện Ngụ Ngôn của La Fontaine

Dịch giả: Ông Bà Chung Hữu Thế (Montreal)

Lời Giới Thiệu

Truyện Thơ phỏng theo Truyện Ngụ Ngôn của Jean de La Fontaine

Jean de La Fontaine (1626- 1695) là một thi sĩ trứ-danh của Pháp-quốc, qua đời đúng 300 năm. Khắp thế-giới đều hoan-ngheh các bài ngụ ngôn do ông sáng-tác, thực-tế, giản-dị và hữu -ích, được phổ-biến sâu rộng và dịch ra nhiều sinh-ngữ.*

Thường lệ, ngụ-ngôn dùng để dạy dỗ các thiếu-nhi. Nhưng, với tác phẩm

của La Fontaine, người lớn tuổi xem lại càng thấy thấm thía, xuyên qua những kinh-nghiệm sống của mỗi độc-giả. Người dân Việt chúng ta ở thế-kỷ hai mươi và đã cắp sách đến trường, không ai quên những bài ngụ-ngôn dí dỏm và rất quen thuộc của La Fontaine, in sâu trong tâm trí, như "Con Qụa với Con Chồn, Cô Bán Sữa với cái bình sữa, Con Ve và Con Kiến, Người Làm Ruộng với mấy đứa con..."

Nhưng , đó chỉ là một số thật ít, bên cạnh hãy còn mấy trăm bài chưa được dịch, hoặc chưa được phổ-biến. Nay, chúng tôi mạo muội phỏng dịch thêm một số ngụ-ngôn cùng tác-giả ấy. Mỗi bài kèm theo một bình-luận ngắn, giúp trẻ em dễ lãnh hội phần luân-lý quan trọng.

Rất mong những bản dịch này đánh thức tánh hiếu kỳ sẵn có của thiếu nhi và giúp các em thích đọc và học tiếng Việt hơn nữa.

Dịch-giả: Ô.Bà

* tính vào thời điểm 1995 khi dịch giả thực hiện tập thơ này.

Jean de La Fontaine (1626- 1695)

Jean de La Fontaine

Truyện Ngụ Ngôn của La Fontaine

Dịch giả: Ông Bà Chung Hữu Thế (Montreal)

Ai dại ai khôn

Giống Sói thường uống ăn hấp tấp,
Cũng dễ hiểu: vì gặp lách thân,
Mãi bị ruồng bắt xa gần,
Nên phải mau nuốt, lạnh chân thoát nản.
Một con Sói tâm hơ tâm hất,
Bị mắc xương, thật rất nguy nan.
Không thể trò chuyện, hỏi han,
Báo động cầu cứu xóm làng giải nguy
Rất may có con Cò nhìn thấy
Liên tục nguyện giúp lấy xương ra.
Bảo Sói há miệng đừng la,
Cò dùng mỏ nhọn để mà rút xương.
Việc cấp cứu trăm phần hữu hiệu,
Dù thần y cũng chịu thua luôn!
Cò mừng, Sói cũng hết buồn,
Nhớ tai nạn cũ như từng chiêm bao
Cò rụt rè thở than với Sói:

"Tôi cứu anh thoát khỏi Tử Thần,
Xin anh một ít đồng ngân
Giúp tôi trang trả nợ nần sống vui".
Sói trợn mắt, nhìn Cò khinh bỉ:
"Im anh đi, chớ nghĩ xa xôi.
Chính anh phải cảm ơn tôi,
Tha cho sống sót còn ngồi nơi đây.
"Thật buồn cười cho anh khờ dại,
Dám đút đầu vô đại miệng tôi.
Nhân từ tôi chẳng khép môi,
Giờ đây anh lại lời thêu đòi tiền!"
"Hãy lập tức lánh xa nơi khác,
Bằng không ta xé nát thây thi.
Lý luận tình nghĩa ích gì?
Khôn thì sống mãi, trường kỳ thiên thu "
Trong câu chuyện có hai nhân vật,
Sói với Cò bản chất khác nhau.
Dại, không, khó định biết bao!
Trong khôn có dại, làm sao lọc lừa?
Người chậm tiến thường khôn như Sói,
Thích lợi mình, ghét nói nghĩa nhân,
Mấy khi phải quấy cân phân,
Miễn ta được việc, trợn phần ta thôi.
Kẻ tiến hoá chỉ lo phục vụ,
Giúp đỡ người, ấp ủ tình thương.
Chẳng màng tính toán đo lường,
Không đặt điều kiện, xem thường lợi riêng.
Hãy kiểm thảo: mình Cò hay Sói,
Ráng lắng nghe tiếng nói lương tâm.
Đắn đo tránh khỏi sai lầm,
Trên thang tiến hoá âm thầm ruồi giông.

Le Loup & La Cigogne

001 Les Loups mangent gloutonnement.

Un Loup donc étant de frairie

Se pressa, dit-on, tellement

Qu il en pensa perdre la vie :

005 Un os lui demeura bien avant au gosier.

De bonheur pour ce Loup, qui ne pouvait crier,

Près de là passe une Cigogne.

Il lui fait signe ; elle accourt.

Voilà l Opératrice aussitôt en besogne.

010 Elle retira l os ; puis, pour un si bon tour,

Elle demanda son salaire.

"Votre salaire ? dit le Loup :

Vous riez, ma bonne commère !

Quoi ? ce n est pas encor beaucoup

015 D avoir de mon gosier retiré votre cou ?

Allez, vous êtes une ingrate :

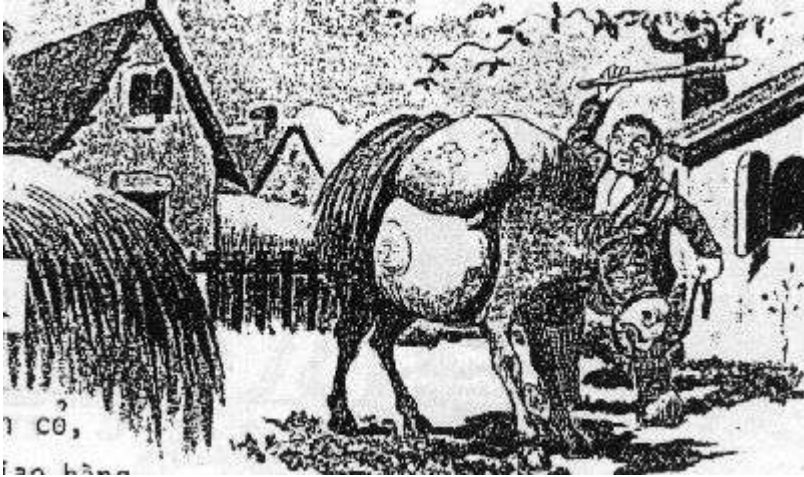
Ne tombez jamais sous ma patte. "

Jean de La Fontaine

Truyện Ngụ Ngôn của La Fontaine

Dịch giả: Ông Bà Chung Hữu Thế (Montreal)

An phận

Một con lừa chủ nghề bán cỏ,
Hùng sáng, đến tận ngõ giao hàng,
Mỗi mang đông đảo rộn ràng,
Đường xa, dậy sớm, mọi đàng mới xong.
Lúc ra đi gà chưa gáy sáng,
Bận công việc đến mãi xế chiều,
Cỏ nhẹ, nhưng lượng quá nhiều,
Lắm khi mỗi mệ, muốn liều quyên sinh.
Nó tủi thân, thở than số phận,
Cớ sao quá lận đận, lao đao,
Cầu xin các Đấng Tối Cao,
Hộ trì cứu giúp thoát bao nhọc nhằn.
Lừa cầu xin Vị Thần Định Mạng
Nhân từ xét tình trạng hiện nay,
Cho phép vận số đổi thay,
Gặp một chủ khác, mong ngày đẹp tươi.

Thần Định Mạng động lòng trắc ẩn,
Muốn giúp Lừa thay vận đổi thời
Cho phép giúp việc một nơi,
Chủ: người bán cá, thành thơ ít nhiều.
Lừa tri ân Vị Thần rồi rít,
Ơn tái tạo cảm kích vô ngần,
Từ đây mạng số định phân,
Siêng năng làm việc, ân cần chăm lo.
Chẳng bao lâu bắt đầu than thở,
Cá tanh hôi, chuyên chở nặng nề,
Lại thêm bụng đói ử ê,
Xưa còn lượm lật mọi bề cỏ rơi.
Nó bạo dạn khấn thần Định Mạng,
Cúi xin Ngài gia hạn ơn xưa:
Thay thời, đổi vận, đẩy đưa,
Ban chỗ làm mới cho vừa khả năng.
Thần Định Mạng hiện ra bất mãn
Trước đòi hỏi quá đáng, nông cuồng,
Vì lẽ nên Ngài giúp luôn:
Chọn Lừa chủ khác: người buôn than hằm
Sau thời gian sống theo chủ mới
Lừa than thầm thấu tới tai Thần:
“Công việc nặng nhọc muôn phần,
Chở than, kéo gỗ, tảo tần nát thân!
“Tương đối sánh trong ba nghề ấy,
Chở cỏ là phe phẩy nhất đời,
Lại thêm có cỏ để xơi,
Thời gian chở cỏ là thời vàng son.”
Thần Định Mạng hiện ra nổi giận,
Tặng cho Lừa một trận trời bời: “
Kiếp sống nào phải trò chơi
Để người hưởng thụ, nghỉ ngơi , đua đòi?”

Người tưởng chừng thế gian này chỉ
Có người thôi, để quý thần lo?
Quả đất nào phải cái kho
Chứa sẵn của cải để cho người dùng?
Muốn sống phải gian lao, khổ nhọc,
Siêng làm việc, ráng học và hành,
Chấp nhận hoàn cảnh Trời dành,
Với những cay đắng, đấu tranh không ngừng.
Mọi người đều tỏ ra chán nản,
Ước sống lại dĩ vãng đã qua,
Không vui hoàn cảnh tạo ra,
Mãi dẹt ảo ảnh thiết tha, điên cuồng.
Nên nhớ: hiện tại là sự thật,
Ngoài nó ra, đều trật, đều sai!
Quá khứ lẫn cả tương lai
Toàn là mộng ảo canh dài đêm đông!
Ta không thể nuông chiều người mãi,
Hãy bằng lòng hiện tại của người,
Dù đau khổ, ráng gượng cười
Kiếp sống nào phải để người nô đùa ?"

L Âne & Ses Maîtres

001 L Âne d un Jardinier se plaignait au destin
De ce qu on le faisait lever devant l Aurore.
Les Coqs, lui disait-il, ont beau chanter matin ;
Je suis plus matineux encor.
005 Et pourquoi ? Pour porter des herbes au marché.
Belle nécessité d interrompre mon somme !
Le sort de sa plainte touché
Lui donne un autre Maître ; et l Animal de somme

Passe du Jardinier aux mains d un Corroyeur.
010 La pesanteur des peaux, et leur mauvaise odeur
 Eurent bientôt choqué l impertinente Bête.
 J ai regret, disait-il, à mon premier Seigneur.
 Encor quand il tournait la tête,
 J attrapais, s il m en souvient bien,
015 Quelque morceau de chou qui ne me coûtait rien.
 Mais ici point d aubaine ; ou, si j en ai quelque une,
 C est de coups. Il obtint changement de fortune,
 Et sur l état d un Charbonnier
 Il fut couché tout le dernier.
020 Autre plainte. Quoi donc ! dit le Sort en colère,
 Ce Baudet-ci m occupe autant
 Que cent Monarques pourraient faire.
 Croit-il être le seul qui ne soit pas content ?
 N ai-je en l esprit que son affaire ?
025 Le Sort avait raison ; tous gens sont ainsi faits :
 Notre condition jamais ne nous contente :
 La pire est toujours la présente.
 Nous fatiguons le Ciel à force de placets.
 Qu à chacun Jupiter accorde sa requête,
 030 Nous lui romprons encor la tête.

Jean de La Fontaine

Truyện Ngụ Ngôn của La Fontaine

Dịch giả: Ông Bà Chung Hữu Thế (Montreal)

Bí quyết của tình thương

Một ông lão đầu râu tóc bạc,
Tuổi tám mươi, vững chạc bước đi,
Sắc tướng diện mạo phương phi,
Tất cả đều mẫn, kẻ vì người thương.
Một hôm, ông ra công đào đất,
Để trồng cây, trông thật xinh tươi,
Dọc theo bờ lộ đông người,
Bộ hành qua lại, nói cười vui tai.
Bỗng có ba thiếu niên lân cận,
Nhìn lão ông đang bận với cây,
Phát cười với giọng thơ ngây,
"Tội thay! Quả đất đang xoay lộn vòng.
"Cụ nay đã già nua như thế,
Những ngày tàn không để nghỉ ngơi,

Dành giây phút chót cuộc đời
Suy gẫm quá khứ, tùy thời dưỡng thân.
"Ở tuổi ông, khởi công xây cất,
Hữu lý hơn đào đất trồng cây :
Xây cất kết quả phút giây,
Còn trồng, dù hết kiếp này chưa xong !
"Tại sao tự đọa đày quá đáng,
Đừng tranh đấu, chớ rán uổng công.
Chớ lo những việc viễn vông,
Nên tìm hưởng thụ, gieo trồng ích chi ?
"Những chương trình bao la rộng rãi,
Các tư tưởng khoáng đạt cao siêu,
Nhường cho giới trẻ chắt chiu,
Ông nên trù tính việc siêu linh hồn.
Thực tế hơn: chung trà, bầu rượu
Cạnh bạn bè tề tựu đủ đầy,
Cờ tiên, đàn khay giải khuây,
Mai kia cất xác, tâm này thanh thoi !"
Cụ già đáp : " Các con lầm lẫn,
Việc tử sinh không bận lòng ta.
Cái chết đến với trẻ, già,
Nào ai đoán được để mà âu lo !

"Ta trồng cây không mong thụ hưởng,
Nhưng vì trọn tin tưởng tương lai,
Mong kẻ qua lại hàng ngày
Có được bóng mát, khoan thai, vui cười.
"Những người ấy , dù quen hay lạ,
Cháu chít ta, đến cả thú cầm,
Vì thương, ta mở từ tâm,
Làm quà bóng mát, gieo mầm an vui.
"Ta sung sướng ngay khi đào đất,

Hạnh phúc ấy mãi cất trong lòng,
Vì giúp đỡ mà chẳng mong,
Được đền đáp lại, không mong bù trừ.
Niềm vui đó, các người không thể
Cản ngăn ta bỗng bẽ, vun trồng.
Hãy cố gắng sống sạch trong,
Khi Tử Thần đến, thông dong ra về !
Tuổi thọ của mỗi người đều khác,
Rủi ta đưa đám xác các người,
Chừng đó nên khóc hay cười ?
Vậy hãy cố gắng giúp người từ đây !"
Quả thật vậy, lão ông đoán đúng :
Một đứa chết về súng đạn bay,
Đứa kế gặp nạn thủy tai,
Đứa chót bỏ mạng ở ngoài rừng hoang.
Ông lão dự đám tang ba trẻ,
Tre khóc măng, lòng kẻ bàng hoàng,
Nhưng tâm cụ vẫn bình an,
Vì khăn gói đã sẵn sàng từ lâu.
Đời ông quả là gương sáng chói :
Muốn khi chết lòng khỏi buồn phiền;
Lúc sống hành thiện triền miên,
Dù mai cất bước, tâm yên vững vàng.
Tuổi tám mươi, ông còn cố gắng
Trồng cây giúp che nắng che mưa,
Tình thương ban rải chẳng chừa
Thân, sơ, lớn, bé, không lừa lọc ai.
Tình thương đúng là nguồn phép lạ,
Giúp mọi người, lẫn cá nhân ta,
Hạnh phúc sống cõi Ta-Bà,
Khi qua Âm Cảnh đậm đà thêm lên.

Le Vieillard
&
Les 3 Jeunes Hommes

001 Un octogénaire plantait.
Passe encor de bâtir ; mais planter à cet âge !
Disaient trois jouvenceaux, enfants du voisinage ;
Assurément il radotait.

005 Car, au nom des Dieux, je vous prie,
Quel fruit de ce labeur pouvez-vous recueillir ?
Autant qu'un Patriarche il vous faudrait vieillir.
A quoi bon charger votre vie
Des soins d'un avenir qui n'est pas fait pour vous ?

010 Ne songez désormais qu'à vos erreurs passées :
Quittez le long espoir et les vastes pensées ;
Tout cela ne convient qu'à nous.
- Il ne convient pas à vous-mêmes,
Repartit le Vieillard. Tout établissement

015 Vient tard et dure peu. La main des Parques blêmes
De vos jours et des miens se joue également.
Nos termes sont pareils par leur courte durée.
Qui de nous des clartés de la voûte azurée
Doit jouir le dernier ? Est-il aucun moment

020 Qui vous puisse assurer d'un second seulement ?
Mes arrière-neveux me devront cet ombrage :
Eh bien défendez-vous au Sage
De se donner des soins pour le plaisir d'autrui ?
Cela même est un fruit que je goûte aujourd'hui :

025 J'en puis jouir demain, et quelques jours encore ;
Je puis enfin compter l'Aurore

Plus d'une fois sur vos tombeaux.
Le Vieillard eut raison ; l'un des trois jouvenceaux
Se noya dès le port allant à l'Amérique ;
030 L'autre, afin de monter aux grandes dignités,
Dans les emplois de Mars servant la République,
Par un coup imprévu vit ses jours emportés.
Le troisième tomba d'un arbre
Que lui-même il voulut enter ;
035 Et pleurés du Vieillard, il grava sur leur marbre
Ce que je viens de raconter.

Jean de La Fontaine

Truyện Ngụ Ngôn của La Fontaine

Dịch giả: Ông Bà Chung Hữu Thế (Montreal)

Bình an

Một hôm nọ, Chuột Nhà bày tiệc
Thết Chuột Đồng, bạn thiết tâm giao,
Thực đơn hấp dẫn biết bao,
Sơn trân hải vị, rượu vào lời ra.

Thêm môi trường thật là sang trọng,
Bàn trải khăn, phòng rộng bình hoa,
Mặc tình đôi bạn hát ca
Vui vầy sum họp, thật là phong lưu.

Tiệc đang vui, bỗng đâu nghe ngóng,
Có tiếng cười, xao động, ồn ào,
Nhanh lên! Hãy trốn đi mau!
Chủ nhà trông thấy, tài nào thoát thân!

Quá sợ hãi, Chuột Nhà chạy trốn,
Chuột Đồng cũng nhào lộn nổi đuôi,
Nhậm lẹ, tức khắc rút lui,
Bảo toàn mạng sống, mau chui xuống hầm!

Nhưng, báo động tỏ ra lầm lẫn,
Chẳng thấy ai lẩn quẩn ra vào,
Chuột Nhà lên tiếng: “Thôi nào!
Chúng ta tiếp tục, trở vào bữa ăn.”

Cười mỉa mai, Chuột Đồng đáp lại:
“Cảm ơn anh, tôi phải về ngay.

Ở lâu e gặp hoạ tai,
Chủ nhà rượt bắt, uổng thay kiếp này.

Ngày mai, xin mời anh quá bộ
Đến tệt xá, xa phố, đồng quê.
Trăng trong, gió mát tư bề
Vui cảnh sà n dĩa, chẳng hề âu lo.

Chắc chắn thiếu cao lương mỹ vị,
Nhưng thức ăn giản dị, hiền lành
Thong thả bách bộ quần quanh,
Đói ăn, khát uống, ai dành với ta?

Cả năm tháng, an nhiên, tự tại,
Lòng nào biết sợ hãi, thất thanh,
Kiếp sống xa lánh đấu tranh,
Hưởng thiện, hưởng thượng, chẳng dành riêng ai..

Anh sống đây thật là sang trọng,
Thức ăn ngon, nhà rộng, cửa cao,
Nhưng khi đi, đứng, ra, vào
Đều nơm nớp sợ, dạ nào có yên”

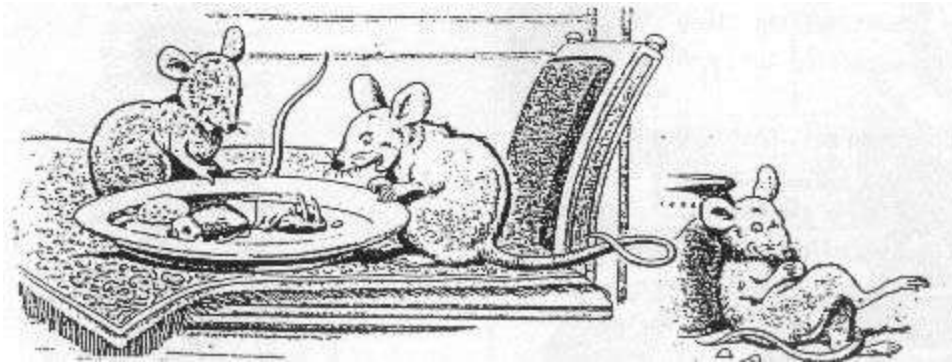
Hưởng giàu sang, nhưng thường lo ngại,

Thà sống nghèo, lòng mãi thanh thoi,
Say ngắm no, nước, vòm trời,
Mặc cho thế-sự, trò đời ngược xuôi!

Le Rat De Ville
&
Le Rat Des Champs

001 Autrefois le Rat de ville
Invita le Rat des champs,
D une façon fort civile,
A des reliefs d Ortolans.
005 Sur un Tapis de Turquie
Le couvert se trouva mis.
Je laisse à penser la vie
Que firent ces deux amis.
Le régal fut fort honnête,
010 Rien ne manquait au festin ;
Mais quelqu un troubla la fête
Pendant qu ils étaient en train.
A la porte de la salle
Ils entendirent du bruit :
015 Le Rat de ville détale ;
Son camarade le suit.
Le bruit cesse, on se retire :
Rats en campagne aussitôt ;
Et le citadin de dire :
020 Achevons tout notre rô.
- C est assez, dit le rustique ;
Demain vous viendrez chez moi :
Ce n est pas que je me pique
De tous vos festins de Roi ;

025 Mais rien ne vient m interrompre :
Je mange tout à loisir.
Adieu donc ; fi du plaisir
Que la crainte peut corrompre.

Jean de La Fontaine

Truyện Ngụ Ngôn của La Fontaine

Dịch giả: Ông Bà Chung Hữu Thế (Montreal)

Chọn bạn

Một hôm nọ, Nồi Đồng thân mật
Mời bạn là Nồi Đất, đồng môn,
“Để giúp bồi dưỡng trí khôn,
Chúng ta du ngoạn sang thôn láng giềng.
Trước là ngắm cỏ hoa xinh đẹp,
Sau là nhìn suối hẹp, núi cao,
Trời xanh, gió mát biết bao,
Chị em đồng hưởng, dịp nào tốt hơn?”
Nồi Đất đáp: “Cảm ơn chị lắm,
Nhiều thâm tình nên gẫm đến em.
Nghe chị tả cảnh bắt thềm,
Muốn ngay cất bước để xem tận tường.
“Hiềm một nỗi lý do sức khoẻ,
Em chỉ hoạt động nhẹ nhàng thôi,
Là một nồi đất, chị ơi,
Nếu thiếu cẩn thận, bể rồi làm sao?
Chị khoẻ mạnh, dẻo dai chẳng sợ,
Dù khó khăn hiểm trở đến đâu,
Chị có thừa sức đối đầu,
Nhưng em phiền não, u sầu, khổ thay!
Chẳng mong chi hơn là an tĩnh,
Cạnh lò sưởi tập định, tham thiền,
Học Đạo, suy gẫm triền miên,
Còn hơn du ngoạn những miền danh lam.”
Nồi Đồng đáp: “Này em, đừng ngại,
Có chị đây, gặp phải chông gai,
Nếu cần, chị sẽ ra tay,
Tận tâm bảo vệ, thoát ngay nguy nàn.

Em chớ lo, chị đâu, em đó,
Chị thừa sức dãi gió, dầm mưa,
Chở che, nâng đỡ sớm trưa,
Ngọt bù chia xẻ, làm vừa lòng nhau.”

Nồi Đất nghe bù tai, hoan hỉ,
Quyết phen này phỉ chí, toại nguyện.
Ngao du khắp chốn sơn xuyên,
Đẹp lòng vui mát, cảnh tiên non bồng.”
Cuộc hành-trình bắt đầu vui vẻ,
Một đoàn nôi, lớn bé chen nhau,
Múa hát, đùa giỡn xôn xao,
Tỏ dầy nhựa sống, biết bao thâm tình.
Riêng Nồi Đất phập phồng lo ngại,
“Môi trường này chẳng phải cho ta,
Đành rằng vui vẻ, hát ca,
Nhưng phải trật tự, không là nát thân !”
Nó yêu cầu Nồi Đồng bảo vệ:
“Kéo nhóm trẻ chẳng kể tôn ti,
Nô đùa, chen lấn bất kỳ,
Vô tình chạm bể còn gì mạng em ?”
Nồi Đồng bèn dương oai diệu võ,
Cốt ý cho trẻ nhỏ lánh xa,
Bảo bọc Nồi Đất an hoà,
Giữa lúc nhận nhíp la cà hiểm nguy.
Bất ngờ thay: Trong cơn lúng túng,
Nồi Đồng rủi chạm trúng bạn mình,
Ô hô ! Tan nát thân hình
Thành trăm mảnh vụn, thâm tình mất luôn!

Một bài học cho người nhân thế:
Việc chọn bạn chẳng thể xem thường,

Phải cùng bản chất, lập trường,
Cùng giai tầng, mới có đường sống chung.

LE POT DE TERRE
&
LE POT DE FER

001 Le Pot de fer proposa
Au Pot de terre un voyage.
Celui-ci s'en excusa,
Disant qu'il ferait que sage
005 De garder le coin du feu :
Car il lui fallait si peu,
Si peu, que la moindre chose
De son débris serait cause.
Il n'en reviendrait morceau.
010 Pour vous, dit-il, dont la peau
Est plus dure que la mienne,
Je ne vois rien qui vous tienne.
- Nous vous mettrons à couvert,
Repartit le Pot de fer.
015 Si quelque matière dure
Vous menace d'aventure,
Entre deux je passerai,
Et du coup vous sauverai.
Cette offre le persuade.
020 Pot de fer son camarade

Se met droit à ses côtés.
Mes gens s'en vont à trois pieds,
Clopin-clopant comme ils peuvent,
L'un contre l'autre jetés
025 Au moindre hoquet qu'ils trouvent.
Le Pot de terre en souffre ; il n'eut pas fait cent pas
Que par son compagnon il fut mis en éclats,
Sans qu'il eût lieu de se plaindre.
Ne nous associons qu'avecque nos égaux.
030 Ou bien il nous faudra craindre
Le destin d'un de ces Pots.

Jean de La Fontaine
Truyện Ngụ Ngôn của La Fontaine
Dịch giả: Ông Bà Chung Hữu Thế (Montreal)
Của cải và hạnh phúc

Chàng thợ giày sáng ngày đến tối,
Vẫn không ngừng vang dội tiếng ca,
Trong khi làm việc tại nhà,
Khiến người trông thấy đâm ra phát thèm.
Láng giềng là một nhà triệu phú,
Chuyên kinh doanh, hội đủ đức tài,
Sang trọng, giàu có, thảo ngay,
Nhưng rất khó ngủ, cả ngày lẫn đêm.
Vị phú ông bận lo toan tính,
Nên lòng không an tịnh, hồn nhiên,
Ngày đêm suy luận triền miên,
Khó bề chợp mắt định yên giấc nồng.
Lắm khi, sáng tinh sương mờ đất,
Phú ông vừa an giấc, mơ màng,
Bỗng đâu tiếng hát nhịp nhàng
Của chàng thợ trẻ bâng hoàng gọi ông.
Mỗi mện, ông trách thềm Trời Đất,
Sao chẳng bày loại giấc ngủ say,
Chưng bán thông thả hàng ngày
Như các thực phẩm ở ngoài tiệm buôn?
Liền sau đó , cho mời chú thợ,
Sang nhà ông, niềm nở đón chào,
Cố mong tìm hiểu vì sao
Chú mãi reo hát, tiêu hao tháng ngày.
"Chào chú thợ -con người sung sướng,
Tôi muốn biết chú hưởng hàng năm
Lợi tức tổng hợp mấy trăm

Để luôn reo hát, quanh năm tươi cười?"
Chú thợ giày ra tuồng bỡ ngỡ,
Liền đáp rằng:"Tôi chớ nghĩ suy,
Ghi chép, tính toán làm chi,
Mỗi ngày no bụng, có gì quý hơn?"
Vị phú ông miệng cười chúm chím,
Hỏi:"Một ngày chú kiếm bao nhiêu?
Gia đình đắp đổi chi tiêu,
Để mãi vui vẻ, đáng yêu thế này?"
Chú thợ bèn gãi đầu, suy nghĩ,
"Tôi ít khi để ý điều này,
Có khi vui, có khi đây,
Cơm ngày ba bữa, như vậy là vui!"

"Lạy Chúa đã ngày ngày ban phước,
Nuôi chúng con sống được bình an,
Không mong hưởng cảnh Thiên Đàng,
Hằng ngày no ấm, chẳng phàn nàn chi!"
Trước con người ngây thơ giản dị,
Phú ông bèn hoan hỉ, cười đùa,
"Nay tôi phong chú làm vua,
Biếu chú túi bạc để mua,sắm dùng."
Anh thợ giày hồn phi phách tán,
Tưởng chừng đang lảng vảng cảnh mê,
Một trăm nén bạc phủ phê!
Gia tài đồ sộ, chẳng hề dám mong.
Liền nồng nhiệt tạ ơn tế độ,
Ôm túi tiền chạy bộ về nhà,
Đào sâu dưới đất nơi xa,
Chôn dấu túi bạc đâm ra phập phồng.
Cùng túi bạc chôn luôn tiếng hát,
Nay còn đâu khúc nhạc, lời ca?

Giọng cười giòn giã vui nhà,
Chỉ là kỷ niệm, toàn là dư âm!
Giấc ngủ cũng mất theo tiếng hát,
Khiến cho nay thân xác đảo điên,
Ngày đêm lo sợ triền miên,
Sợ e kẻ trộm đào tiền mang đi!
Nghe tiếng động, nghi người lấy của
Mãi thì thầm nguyện rửa kẻ gian,
Đứng , đi , ăn , ngủ bàng hoàng,
Thân hình tiều tụy, ruột gan rối bời.
Không chịu nổi, anh liền bưng bả,
Ôm túi tiền đến trả phú ông,
"Xin Ngài hoàn lại -rất mong
Tiếng hát cùng vời giấc nồng của tôi"
Giàu mà chi, khó ăn , khó ngủ ?
Thà sống nghèo biết đủ , quý hơn,
Giọng cười hoà lẫn tiếng đàn,
Tô điểm hạnh phúc còn hơn bạc tiền.

Trên con đường đi tìm hạnh phúc,
Hầu hết đều cầu chúc sang giàu,
Vô tình mang lại khổ đau:
Gương chàng thợ trẻ, khác nào thiêu thân!

Le Savetier & Le Financier

001 Un Savetier chantait du matin jusqu'au soir :

C'était merveilles de le voir,

Merveilles de l'ouïr ; il faisait des passages,

Plus content qu aucun des sept sages.
005 Son voisin au contraire, étant tout cousu d or,
Chantait peu, dormait moins encor.
C était un homme de finance.
Si sur le point du jour parfois il sommeillait,
Le Savetier alors en chantant l éveillait,
010 Et le Financier se plaignait,
Que les soins de la Providence
N eussent pas au marché fait vendre le dormir,
Comme le manger et le boire.
En son hôtel il fait venir
015 Le chanteur, et lui dit : Or ça, sire Grégoire,
Que gagnez-vous par an ? - Par an ? Ma foi, Monsieur,
Dit avec un ton de rieur,
Le gaillard Savetier, ce n est point ma manière
De compter de la sorte ; et je n entasse guère
020 Un jour sur l autre : il suffit qu à la fin
J attrape le bout de l année :
Chaque jour amène son pain.
- Eh bien que gagnez-vous, dites-moi, par journée ?
- Tantôt plus, tantôt moins : le mal est que toujours ;
025 (Et sans cela nos gains seraient assez honnêtes,)
Le mal est que dans l an s entremêlent des jours
Qu il faut chommer ; on nous ruine en Fêtes.
L une fait tort à l autre ; et Monsieur le Curé
De quelque nouveau Saint charge toujours son prône.
030 Le Financier riant de sa naïveté
Lui dit : Je vous veux mettre aujourd hui sur le trône.
Prenez ces cent écus : gardez-les avec soin,
Pour vous en servir au besoin.
Le Savetier crut voir tout l argent que la terre
035 Avait depuis plus de cent ans

Produit pour l usage des gens.
Il retourne chez lui : dans sa cave il enserre
L argent et sa joie à la fois.
Plus de chant ; il perdit la voix
040 Du moment qu il gagna ce qui cause nos peines.
Le sommeil quitta son logis,
Il eut pour hôtes les soucis,
Les soupçons, les alarmes vaines.
Tout le jour il avait l oeil au guet ; Et la nuit,
045 Si quelque chat faisait du bruit,
Le chat prenait l argent : A la fin le pauvre homme
S en courut chez celui qu il ne réveillait plus !
Rendez-moi, lui dit-il, mes chansons et mon somme,
Et reprenez vos cent écus.

Charles-Nicolas Cochin
Le savetier et le financier
Ottawa, Musée des Beaux-Arts du Canada

Jean de La Fontaine

Truyện Ngụ Ngôn của La Fontaine
Dịch giả: Ông Bà Chung Hữu Thế (Montreal)
Của phi nghĩa

Một con lừa, hai tên lén bắt,
Đứa để cỡi, đứa dắt định buôn.
Cải vã, đấm đá máu tuôn,
Lừa đứng thông thả, ngoài chuồng, ngẩn ngơ.
Đứa thứ ba từ xa chạy tới,
Thấy tự sự vội cỡi lừa đi,
Về hướng rừng núi xanh rì,
Ô hô ! Lừa mất, còn gì đấu tranh !?

LES VOLEURS ET L'ÂNE

001 Pour un Ane enlevé deux Voleurs se battaient :
L'un voulait le garder ; l'autre le voulait vendre.
Tandis que coups de poing trottaient,
Et que nos champions songeaient à se défendre,
005 Arrive un troisième larron
Qui saisit maître Aliboron.
L'Ane, c'est quelquefois une pauvre province.
Les voleurs sont tel ou tel prince,
Comme le Transylvain, le Turc, et le Hongrois.
010 Au lieu de deux, j'en ai rencontré trois :
Il est assez de cette marchandise.
De nul d'eux n'est souvent la Province conquise :
Un quart Voleur survient, qui les accorde net
En se saisissant du Baudet

Jean de La Fontaine

Truyện Ngụ Ngôn của La Fontaine

Dịch giả: Ông Bà Chung Hữu Thế (Montreal)

Đôi bạn

Tục truyền ở xứ xa, nơi nọ,
Có đôi bạn thật khó so bì.
Thương nhau một cách lạ kỳ,
Khó bề diễn tả, tìm gì đẹp hơn !
Về tài sản, chung nhau cộng hưởng,
Người này sắm, liên tưởng người kia.
Mỗi vật đồng hưởng, đồng chia,
Đáng làm gương mẫu, tạc bia lưu truyền.
Có một đêm, nồng say giấc điệp,
Bỗng người em khùng khiếp chạy sang,
Nhà bạn, đang ngủ lạng trang,
Đánh thức nô bộc, hỏi han sự tình.
Vừa thức giấc, người anh nai nịt,
Tay cầm gương, lưng xích túi tiền,
Mừng rỡ thấy bạn bình yên,
Vội vàng thi lễ, tay liền nắm tay.
Anh biết rõ: tánh em cẩn thận,
Không vô cớ làm bận lòng anh.
Điều chi khiến bạn thất thanh,
Đêm khuya vội vã tìm anh, thế này ?
"Phải chăng đã lỡ thua hết sạch ?
Đây túi tiền, hãy xách về xài.
Hoặc đã gây gỗ với ai,
Đây gương có sẵn, chẳng nài thân anh!
Hay là giữa đêm khuya giá lạnh,
Sống độc thân, em chạnh nghe buồn,
Cần người giải muộn, qua truông,

Đây nàng hầu đẹp, nguôi buồn cho em.
Người đang bận hầu bên anh đó,
Nếu em thích, anh bỏ dễ dàng,
Gọi sang phụng sự tân lang,
Anh tìm nàng khác, muện màng chi đâu?"
Nghe anh nói, người em cảm động,
Ôm lấy anh, lệ đọng nơi mi,
"Không, không, em chẳng cần chi,
Cảm ơn anh lắm, có gì thiếu đâu ?
Em đang ngủ, bỗng nhiên mộng寐,
Thấy anh buồn, rầu rĩ, bơ phờ,
Em sợ anh bị bệnh bất ngờ,
Hao mòn sức khoẻ bây giờ của anh.
"Tỉnh giấc nồng, em còn sợ hãi,
Nên bươn bả mau chạy sang đây,
Đánh thức cả tớ, lẫn thầy,
Để nhìn tận mặt, dạ này mới an."
Giữa hai người, ai thương nhiều nhất ?
Càng nghĩ suy, thốn thức từng cơn,
Đẹp thay! Đôi bạn keo sơn,
Khó mà định đoạt ai hơn nghĩa tình !
Tình bằng hữu thật tâm chân chính,
Là kho báu khó sánh nhất đời,
Để gì tìm thấy ở nơi
Trần thế ô nhiễm của thời này đây.
Bạn tâm giao, thật là mầu nhiệm !
Đoán nhu cầu đang chiếm lòng ta,
Âm thầm thoả mãn, chan hoà,
Không chờ ta thốt, để mà van xin.
Chỉ cần một chiêm bao mộng寐,
Khiến cho y rún chí, ưu phiền,
Bồi hồi, lo nghĩ triền miên,

Sợ điều bất hạnh, bạn hiền cứu mang!

LES DEUX AMIS

001 Deux vrais amis vivaient au Monomotapa :

L'un ne possédait rien qui n'appartînt à l'autre :

Les amis de ce pays-là

Valent bien dit-on ceux du nôtre.

005 Une nuit que chacun s'occupait au sommeil,

Et mettait à profit l'absence du Soleil,

Un de nos deux Amis sort du lit en alarme :

Il court chez son intime, éveille les valets :

Morphée avait touché le seuil de ce palais.

010 L'Ami couché s'étonne, il prend sa bourse, il s'arme ;

Vient trouver l'autre, et dit : Il vous arrive peu

De courir quand on dort ; vous me paraissiez homme

A mieux user du temps destiné pour le somme :

N'auriez-vous point perdu tout votre argent au jeu ?

015 En voici. S'il vous est venu quelque querelle,

J'ai mon épée, allons. Vous ennuyez-vous point

De coucher toujours seul ? Une esclave assez belle

Était à mes côtés : voulez-vous qu'on l'appelle ?

- Non, dit l'ami, ce n'est ni l'un ni l'autre point :

020 Je vous rends grâce de ce zèle.

Vous m'êtes en dormant un peu triste apparu ;

J'ai craint qu'il ne fût vrai, je suis vite accouru.

Ce maudit songe en est la cause.

Qui d'eux aimait le mieux, que t'en semble, Lecteur ?

025 Cette difficulté vaut bien qu'on la propose.

Qu'un ami véritable est une douce chose.

Il cherche vos besoins au fond de votre cœur ;

Il vous épargne la pudeur

De les lui découvrir vous-même.

030 Un songe, un rien, tout lui fait peur

Quand il s agit de ce qu il aime.

Jean de La Fontaine

Truyện Ngụ Ngôn của La Fontaine

Dịch giả: Ông Bà Chung Hữu Thế (Montreal)

Đua đòi

Một con Ếch nhìn con Bò đực,
Tướng vạm vỡ, vai ngực nở nang,
Đi đứng oai vệ gọn gàng,
Thích chí, Ếch muốn sẵn sàng tranh đua.
Thân hình nó to bằng quả trứng,
Cổ phình lên tương xứng với Bò.
Nhờ một người bạn phụ lo
Vai trò giám khảo, phê cho công bình.
Nó la lớn: “Ớ, này hỡi bạn,
Bụng tôi phình, hết hạn to rồi,
Bằng chưa? ” – “Còn nhỏ , bạn ôi!”
“Lớn thêm chút nữa?” – “Chao ôi, chưa bằng!”
Ếch cố gắng phình thêm, thêm nữa,
Bạn cứ đáp: “Vẫn chưa thấy gì !”
-“Hơn chưa, nói lẹ lên đi ?”
Bỗng “đùng”, tiếng nổ, bụng xì, vỡ tung!
Ếch bỏ mạng thật là khờ dại:
Ráng đến đâu cũng phải thua Bò.
Ích gì chi tiết nhỏ , to,
Mà cố tranh đấu, rõ trò u mê !
Thế gian đầy kẻ khờ như Ếch,
Mải đua đòi nên chết thảm thương.
An phận: hạnh phúc trăm đường,
Thong dong tự tại, là phương thuốc thần.

**LA GRENOUILLE QUI VEUT
SE FAIRE AUSSI GROSSE QUE LE BOEUF**

001 Une Grenouille vit un Boeuf

Qui lui sembla de belle taille.

Elle, qui n'était pas grosse en tout comme un oeuf,

Envieuse, s'étend, et s'enfle, et se travaille,

005 Pour égaler l'animal en grosseur,

Disant : "Regardez bien, ma soeur ;

Est-ce assez ? dites-moi ; n'y suis-je point encore?

- Nenni. - M'y voici donc ? - Point du tout. - M'y voilà ?

- Vous n'en approchez point. "La chétive pécure

010 S'enfla si bien qu'elle creva.

Le monde est plein de gens qui ne sont pas plus sages :

Tout bourgeois veut bâtir comme les grands seigneurs,

Tout petit prince a des ambassadeurs,

Tout marquis veut avoir des s.

Jean de La Fontaine

Truyện Ngụ Ngôn của La Fontaine

Dịch giả: Ông Bà Chung Hữu Thế (Montreal)

Đừng bắt chước

Một con lừa đau đớn thắc mắc
Sao chủ thường khe khắt với ta ?
Tay đánh, chơn đá, miệng la,
Trong khi Chó được cả nhà tưng tiu.
Chó ấy loại thân hình thật nhỏ,
Tuổi ấu thơ, nhưng tỏ vẻ khôn.
Trợn ngày quẩn quít , bôn chôn,
Cạnh ông bà chủ, được hôn rất thường.

Nó hay ngồi trên đùi ông ấy,
Dùng lưỡi liếm phe phẩy mặt ông.
Nũng nịu để được bế bồng,
Khẽ sữa nho nhỏ, tỏ lòng thiết tha.

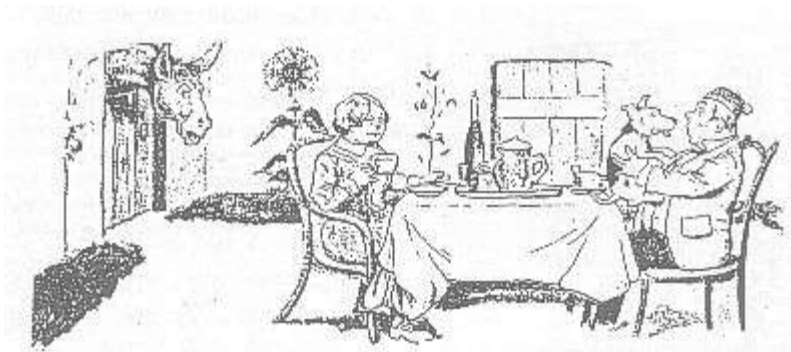
Ông bà chủ có mòi đặc chí,
Phát cười dòn, tỏ ý vui mừng.
Xoa đầu, vuốt ngực, vuốt lưng,
Xưng hô “Con” ngọt, như cưng cục vàng.

Lừa chứng kiến bao lần cảnh ấy,
Sánh phận mình càng thấy thêm đau,
Cố gắng tìm biện pháp nào
Khiến ông bà chủ khởi màu đoái thương.
Kế hay nhất là noi gương Chó,
Tìm mọi dịp bày tỏ tình thương
Mặn nồng tha thiết biểu dương,

Chủ sẽ cảm động tìm phương đèn bù.
Lừa theo đó thi hành diệu kế,
Trong khi chủ ngồi ghế trong phòng,
Xô cửa, Lừa bước vào trong,
Dừng chơn nựng mặt của ông bất ngờ!
Để được giống hoàn toàn như Chó,
Lừa rống lớn, chứng tỏ mến thương.
Chác tai, âm ỉ lạ thường,
Kinh hoàng, ông chủ tìm đường thoát thân.
Ông vội vã kêu la cầu cứu,
Các gia nhân tề tựu đủ đầy,
Kẻ roi, người gậy, người dây,
Xúm trói Lừa lại, mềm thây phen này.
Đáng thương hại cho Lừa vô tội,
Đầy thiện chí, nông nổi, đại khờ,
Định mua lòng chủ nên mơ
Dùng chân nựng nịu, không ngờ hại thân !

Kinh nghiệm Lừa, khuyên ta thận trọng,
Đừng bắt chước, hoài vọng noi gương,
Mỗi người có một con đường,
Riêng rẽ hoạt động, biểu dương biệt tài.

Thượng Đế sinh mỗi người một khác,
Chẳng có ai giống tạc như ai.
Ngây thơ bắt chước có ngày
Phải trả đắt giá đắng cay như Lừa !

L ÂNE ET LE PETIT CHIEN

001 Ne forçons point notre talent,
Nous ne ferions rien avec grâce :
Jamais un lourdaud, quoi qu'il fasse,
Ne saurait passer pour galant.

005 Peu de gens, que le Ciel chérit et gratifie,
Ont le don d'agrèer infus avec la vie.
C'est un point qu'il leur faut laisser,
Et ne pas ressembler à l'Ane de la Fable,
Qui pour se rendre plus aimable

010 Et plus cher à son maître, alla le caresser.
"Comment ? disait-il en son âme,
Ce Chien, parce qu'il est mignon,
Vivra de pair à compagnon
Avec Monsieur, avec Madame ;

015 Et j'aurai des coups de bâton ?
Que fait-il ? il donne la patte ;
Puis aussitôt il est baisé :
S'il en faut faire autant afin que l'on me flatte,
Cela n'est pas bien malaisé. "

020 Dans cette admirable pensée,
Voyant son Maître en joie, il s'en vient lourdement,

Lève une corne toute usée,
La lui porte au menton fort amoureusement,
Non sans accompagner, pour plus grand ornement,
025 De son chant gracieux cette action hardie.
"Oh ! oh ! quelle caresse ! et quelle mélodie !
Dit le Maître aussitôt. Holà, Martin bâton! "
Martin bâton accourt ; l'Ane change de ton.
Ainsi finit la comédie.

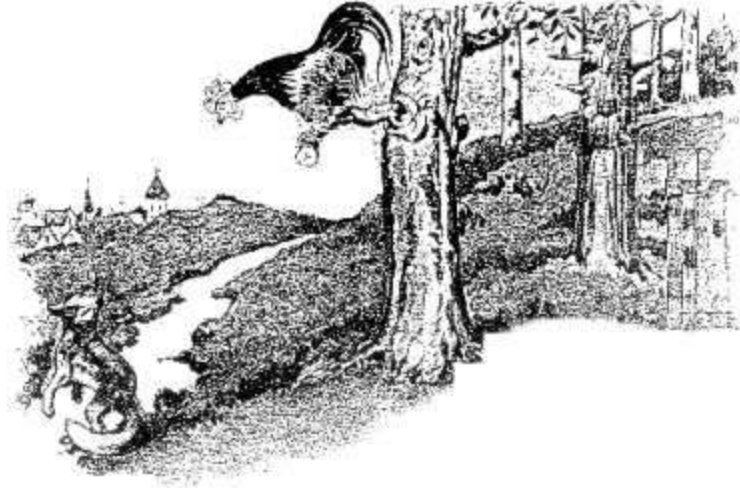

Jean de La Fontaine

Truyện Ngụ Ngôn của La Fontaine

Dịch giả: Ông Bà Chung Hữu Thế (Montreal)

Gạt người - Người gạt

Đứng trên cây, một con Gà Trống
Có trách nhiệm trông ngóng, canh chừng
Đánh hơi, Chồn đến chào mừng,
"Chúng ta cương quyết phải ngừng hại nhau.
Mối thù xưa hôm nay chấm dứt,
Anh em ta hợp lực đắp xây,
Hạnh phúc miên viễn từ đây,
Thái bình chung hưởng, vui vầy đệ huynh
Hãy bước xuống, đôi ta đàm đạo,
Bạn và tôi cố tạo tình thương.
Mặt mừng, tay bắt, hổ tương,
Xoá bỏ oán cũ, đừng vương nghi ngờ"

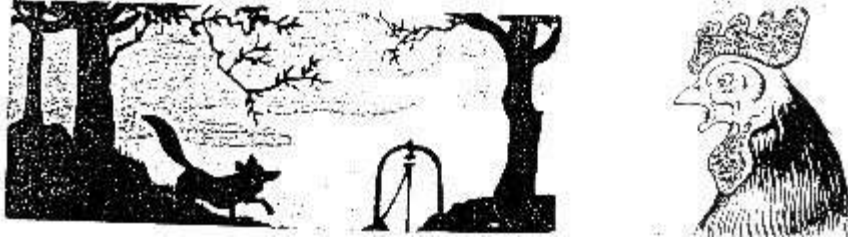
Gà mừng rỡ, gáy to, vỗ cánh,

"Tin vui này quý sánh hơn vàng,
Bỏ đi dĩ vãng phũ phàng,
Đồng tâm hiệp lực, hưởng màn vinh quang.
Kìa tôi thấy có hai bạn mới,
Cặp chó săn chạy tới nhập đoàn.
Trẻ trung quắc thước lạ làng,
Chỉ trong giây phút đôi đàng gặp nhau."

Chồn nghe qua, giật mình sợ hãi
"Giã từ anh, tôi phải gấp đi,
Thu xếp vài việc li ti
Hẹn anh hôm khác, cần chi sẽ bàn"

Chồn cút mắt, Gà cười khoái chí,
Sung sướng vừa đấu trí, giải khuây.
"Mi tưởng gạt được ta đây,
Không ngờ bị gạt, vác thây chạy dài.
Cặp chó săn do ta tưởng tượng,
Đánh lừa mi, lạc hướng cười chơi,
Việc đời chìm nổi, chơi vơi,
Gạt người, người gạt, trò đời trả vay!"

LE COQ ET LE RENARD

001 Sur la branche d'un arbre était en sentinelle
Un vieux Coq adroit et matois.

"Frère, dit un Renard, adoucissant sa voix,
Nous ne sommes plus en querelle :

005 Paix générale cette fois.

Je viens te l'annoncer ; descends, que je t'embrasse.

Ne me retarde point, de grâce ;

Je dois faire aujourd'hui vingt postes sans manquer.

Les tiens et toi pouvez vaquer

010 Sans aucune crainte à vos affaires ;

Nous vous y servirons en frères.

Faites-en les feux dès ce soir.

Et cependant viens recevoir

Le baiser d'amour fraternelle.

015 - Ami, reprit le coq, je ne pouvais jamais
Apprendre une plus douce et meilleure nouvelle

Que celle

De cette paix ;

Et ce m'est une double joie

020 De la tenir de toi. Je vois deux Lévriers,

Qui, je m'assure, sont courriers

Que pour ce sujet on envoie.

Ils vont vite, et seront dans un moment à nous.

Je descends ; nous pourrons nous entre-baiser tous.

025 -Adieu, dit le Renard, ma traite est longue à faire :
 Nous nous réjouissons du succès de l affaire
 Une autre fois. Le galand aussitôt
 Tire ses grègues, gagne au haut,
 mal content de son stratagème ;
030 Et notre vieux Coq en soi-même
 Se mit à rire de sa peur ;
Car c est double plaisir de tromper le trompeur

Jean de La Fontaine

Truyện Ngụ Ngôn của La Fontaine

Dịch giả: Ông Bà Chung Hữu Thế (Montreal)

Già kén kẹn hom

Quốc giaẾch bấy lâu dân chủ,
Nay chán chê bèn rủ nhau xin
Thượng Đế là Đấng Cao Minh,
Thay đổi quy chế, hiện tình bất an.

Đấng Tối Cao chuẩn phê lời khẩn,
Ban cho chúng một đấng Quân Vương,
Thông minh , bác ái, hiền lương,
Lễ độ, khiêm tốn, trăm đường từ bi.
Vị Tân Vương từ cao giáng xuống,
Gây tiếng động, đồng ruộng chuyển lay,
GiớiẾch hồn phách tung bay,
Quá ư sợ hãi, chui ngay vô hầm.
Đứa run rẩy, co đầu rút cổ,
Kẻ kinh hoàng, tìm chỗ ẩn thân.
Đầu làng, cuối ngõ, xa gần,
Im lặng phăng phắc, quý thần sợ luôn.

Sau thời gian lặng yên trông ngóng,
Bọn Ếch bèn xuất bóng lộ hình
Nhè nhẹ mỗi đứa lén rình
Núp xem cảnh huống, sự tình ra sao?
Chúng nhìn thấy Nhà Vua nghiêm nghị
Ngồi lặng thình, mắt chỉ ngó ngay
Biếng cười, ít nói, trợn ngày
Giống như nhập định, Bồng Lai du hồn.
Thoạt tiên chúng đứng xa lén ngó,
Dùng ngón tay chỉ chỗ thì thào,
Ít lâu thấy chẳng có sao,
Bạo dạn bước tới, vái chào, tung hô.

Tân Quốc Vương vui mừng rối rít,
Khẽ gật đầu, miệng nhếch mép cười,
An tâm, bọn Ếch dễ người,
Lần hồi tụ họp, vui tươi chuyện trò.

Trước lăm lét đứng xa nhìn Chúa,
Nay thân mật nhảy múa trước Ngài.
Liều lĩnh , đứa lén nắm tay,
Đứa đeo lấy cổ, nắm dài trên lưng

Quốc Vương chỉ tươi cười, chấp nhận,
Không rầy la, chẳng bận tâm phiền.
Quần thần một số không yên,
Trách Ngài nhu nhược, quá hiền: hoạ to.

Họ tích cực kêu gào chống đối,
Hội họp nhau kể tội nhà vua:
Mềm yếu, chẳng dám tranh đua,
Gặp phải biến cố sẽ thua, chạy dài.
Chúng viết sớ tâu lên Thượng Đế

Cầu xin Ngài truất phế Quân Vương,
Ban vị vua khác can cường,
Hùng dũng, bất khuất chẳng nhường một ai.
Ở Trên bèn phong ngay vua mới:
Một con Diệc bay tới nắm quyền,
Nó làm khắp nước đảo điên,
Mỗi lần gặp Éch, ăn liền, chẳng tha!
Toàn quốc đều đồng thanh báo động,
Xin Thượng Đế mở rộng lòng thương,
Ban cho một vị Tân Vương,
Đừng quá hung bạo, tránh đường diệt vong.

Đấng Tối Cao phùng phùng nổi giận,
Nạt lớn rằng:”Chớ bận lòng ta,
Bọn người chỉ biết rên la,
Không tìm lẽ sống dung hoà, an vui.

Đáng lý nên giữ nền dân chủ,
Là tốt nhất, hội đủ công bình.
Nhưng các người lại cầu xin
Một vị vua để công minh trị vì.

Xưa vua hiền, người than hiền quá!
Nay vua dữ,xin trả lại ta.
Bao giờ mới dứt kêu ca ?
Chấp nhận hiện tại, đó là khôn ngoan !

LES GRENOUILLES QUI DEMANDENT UN ROI

001 De l'état Démocratique,
Par leurs clameurs firent tant
Que Jupin les soumit au pouvoir Monarchique.
Il leur tomba du Ciel un Roi tout pacifique :

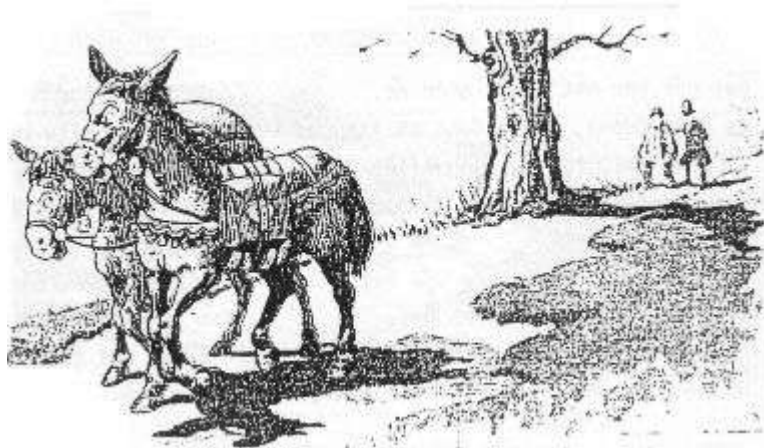
005 Ce Roi fit toutefois un tel bruit en tombant
Que la gent marécageuse,
Gent fort sottte et fort peureuse,
S alla cacher sous les eaux,
Dans les joncs, dans les roseaux,
010 Dans les trous du marécage,
Sans oser de longtemps regarder au visage
Celui qu elles croyaient être un géant nouveau ;
Or c était un Soliveau,
De qui la gravité fit peur à la première
015 Qui de le voir s aventurant
Osa bien quitter sa tanière.
Elle approcha, mais en tremblant.
Une autre la suivit, une autre en fit autant,
Il en vint une fourmilière ;
020 Et leur troupe à la fin se rendit familière
Jusqu à sauter sur l épaule du Roi.
Le bon Sire le souffre, et se tient toujours coi.
Jupin en a bientôt la cervelle rompue.
Donnez-nous, dit ce peuple, un Roi qui se remue.
025 Le Monarque des Dieux leur envoie une Grue,
Qui les croque, qui les tue,
Qui les gobe à son plaisir,
Et Grenouilles de se plaindre ;
Et Jupin de leur dire : Eh quoi ! votre désir
030 A ses lois croit-il nous astreindre ?
Vous avez dû premièrement
Garder votre Gouvernement ;
Mais, ne l ayant pas fait, il vous devait suffire
Que votre premier roi fût débonnaire et doux :
035 De celui-ci contentez-vous,
De peur d en rencontrer un pire.

Jean de La Fontaine

Truyện Ngụ Ngôn của La Fontaine

Dịch giả: Ông Bà Chung Hữu Thế (Montreal)

Hạnh Khiêm Tốn

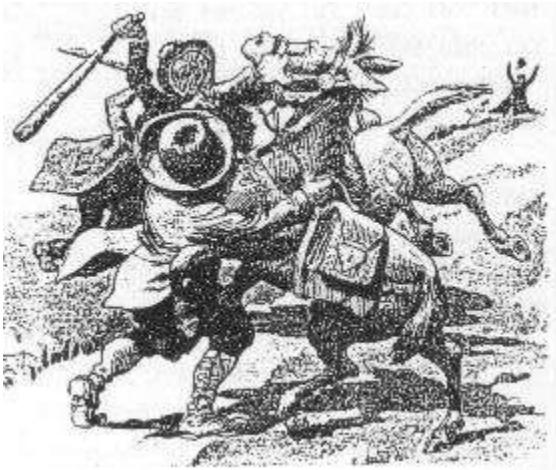

Hai con lừa đi trên đường lộ,
Một con chở bao bố bột mì,
Thong dong chậm rãi bước đi,
Không ai chú ý những gì nó mang
Con thứ hai chở đầy bạc nén,
Tiền thu thuế đúng hẹn nộp quan,
Đựng đầy hai túi kèn càng
Nặng quăn, khó nhọc, trên đàng ruối rong.
Nó khước từ không ưng chia sớt
Với đồng bọn cho bớt nặng nề,
Mặc dầu kiệt sức, kéo lên
Hãnh diện trọng trách trăm bề cao sang.
Để khoe khoang món hàng quý báu,
Cổ bước mạnh để tạo tiếng vang,
Khiến cho hành khách đi đàng,

Thấy đều chú ý món hàng trên lưng.
Rủi thay, gặp bọn bất lương gian ác,
Ra chặn đường, cưỡng đoạt số tiền.
Chống lại, lừa đá liên miên,
Bọn cướp nổi giận, chúng liền ra tay.
Ghì hàm khớp chúng kèm lừa lại,
Dùng gậy sắt đập đại vào đùi
Trọng thương, lừa hết tới lui
Té quý, đẫm máu sùi sụt khóc than.
“Hỡi Trời Cao! Tại sao tai hoạ
Chỉ nhằm thôi hành hạ mọi bề:
Xương rơi, thịt nát tái tê,
Còn bạn đồng hành lại để bình an?”
Con lừa bạn vội vàng đáp lại:
“Tai nạn ấy chính tại nơi anh:
Gián tiếp mời bọn lưu manh
Đón đường cướp của xô anh xuống đường.
Anh chuyên chở món hàng quý giá,
Vì chủ gia giàu cả ức muôn,
Khiến người dòm ngó, thèm thường,
Tánh thích khoe của là nguồn hiểm nguy !
Chủ tôi nghèo, làm nghề lam lũ,
Tìm ra tiền vừa đủ nuôi thân,
Khiến tôi cũng sống thanh-bần,
Quanh năm, suốt tháng, tảo tần, thành thơ!”
Thật chẳng khác Bướm kia cùng Đế
Bướm nhờn như cốt để khoe khoang,
Trẻ đùa: cánh rã, thân tan,
Đế thì ẩn núp dưới hang, thanh nhàn

LES DEUX MULETS

001 Deux Mulets cheminaient, l'un d'avoine chargé,
L'autre portant l'argent de la Gabelle.
Celui-ci, glorieux d'une charge si belle,
N'eût voulu pour beaucoup en être soulagé.
005 Il marchait d'un pas relevé,
Et faisait sonner sa sonnette :
Quand l'ennemi se présentant,
Comme il en voulait à l'argent,
Sur le Mulet du fisc une troupe se jette,
010 Le saisit au frein et l'arrête.
Le Mulet, en se défendant,
Se sent percer de coups : il gémit, il soupire.
"Est-ce donc là, dit-il, ce qu'on m'avait promis ?
Ce Mulet qui me suit du danger se retire,
015 Et moi j'y tombe, et je péris.
- Ami, lui dit son camarade,
Il n'est pas toujours bon d'avoir un haut Emploi :
Si tu n'avais servi qu'un Meunier, comme moi,
Tu ne serais pas si malade. "

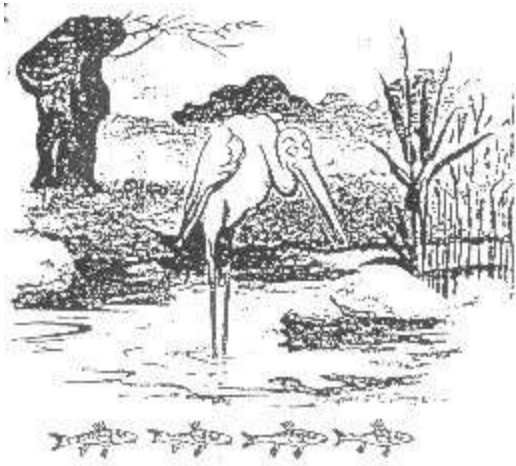

Jean de La Fontaine

Truyện Ngụ Ngôn của La Fontaine

Dịch giả: Ông Bà Chung Hữu Thế (Montreal)

Hãy giản dị

Con Cò Hương tướng đi lỏng không,
Hai giò dài, cổ ngóng thêm cao.
Thung dung bách bộ bờ ao,
Bầu trời quang đãng, xiết bao thanh nhàn.
Nước trong veo, mắt nhìn tận đáy,
Thấy Cá đũa rong chạy nhớn nhỡ.
Nào Chày, nào Chép lờ đờ, (*)
Món ăn lý tưởng đang chờ Cò đây.
Nhưng, Nàng Cò tỏ ra không vội,
Bụng còn no, cơ hội thiếu chi.
Uống ăn đúng lúc, đúng khi,
Nếp nhà quý phái, còn gì sang hơn ?
Chập lâu sau, Cò nghe bụng đói,
Cạnh bờ ao, mệt mỏi ngóng trông.
Còn đâu Chày, Chép lội rong,

Chỉ toàn húng hỉnh, ròn ròn lứa thưa (*)
Gặp nghịch cảnh Chị Cò thất vọng,
Quyết chờ, dù bụng trống thềm ăn.
Kìa bầy cá bé lặn tẩn,
Nhưng chúng chưa đúng thức ăn của Cò.
Lòng buồn bã, nó thầm suy nghĩ:
"Ta hãy chờ, bền chí, vững lòng.
Ăn chi húng hỉnh, lòng tong,
Còn gì tư cách, giống dòng cao sang ?
Nó bèn đợi, đợi thêm chút nữa,
Văng Thái Dương lên giữa vòm trời,
Cò nghe bụng đói tới bời,
Không một con vật lợi bơi trong hồ.
Bỗng đâu một Cá Chày xuất hiện,
Thân mập tròn, sắc diện tốt tươi.
Đặc chí , Cò cất tiếng cười,
"Con mồi thích hợp, chớ lười, nhanh lên."
Nhậm lệ nó phóng mình vồ cá,
Lòng hân hoan, hỉ hả, hăng say.
"Đáng công trông đợi suốt ngày,
Mồi này xứng với biệt tài của ta."
Nhưng bất ngờ Cá Chày lanh lẹ,
Chui mau vào một kẽ đá gành.
Cắm hờn, Cò ngó quẩn quanh,
Thấy toàn nước bạc, rêu xanh mập mờ.
Nó cố gắng đứng chờ thêm nữa,
Bụng đói khô, xót tựa như cào.
"Ước gì bắt được cá nào,
Ta sẽ mau lẹ nuốt vào, chẳng tha."
Cò chờ mãi, đợi lâu ử rữ,
Bỗng bò ra một chú Ốc Len,
Cò mừng, chẳng kịp chê khen,

Vội vàng nuốt trọn, sang hèn sá chi ?
Lắm người sống như Cò, kiêu hãnh,
Thiếu giản dị, ưa cảnh xa hoa.
Dịp may thường dễ trôi qua,
Kết cuộc: tiếc rẻ, xót xa, ừ phiền.

(*)

Cá chày, Cá Chép: loài cá quý

Hùng hình, ròng rọc, lòng tong: loài cá bé, thịt không ngon.

LE HÉRON

001 Un jour, sur ses longs pieds, allait je ne sais où,
Le Héron au long bec emmanché d un long cou.
Il côtoyait une rivière.
L onde était transparente ainsi qu aux plus beaux jours ;
005 Ma commère la carpe y faisait mille tours
Avec le brochet son compère.
Le Héron en eût fait aisément son profit :
Tous approchaient du bord, l oiseau n avait qu à prendre ;
Mais il crut mieux faire d attendre
010 Qu il eût un peu plus d appétit.
Il vivait de régime, et mangeait à ses heures.
Après quelques moments l appétit vint : l oiseau
S approchant du bord vit sur l eau
Des Tanches qui sortaient du fond de ces demeures.
015 Le mets ne lui plut pas ; il s attendait à mieux
Et montrait un goût dédaigneux
Comme le rat du bon Horace.
Moi des Tanches ? dit-il, moi Héron que je fasse
Une si pauvre chère ? Et pour qui me prend-on ?
020 La Tanche rebutée il trouva du goujon.

Du goujon ! c est bien là le dîner d un Héron !
J ouvrirais pour si peu le bec ! aux Dieux ne plaise !
Il l ouvrit pour bien moins : tout alla de façon
Qu il ne vit plus aucun poisson.
025 La faim le prit, il fut tout heureux et tout aise
De rencontrer un limaçon.
Ne soyons pas si difficiles :
Les plus accommodants ce sont les plus habiles :
On hasarde de perdre en voulant trop gagner.
030 Gardez-vous de rien dédaigner ;
Surtout quand vous avez à peu près votre compte.
Bien des gens y sont pris ; ce n est pas aux Hérons
Que je parle ; écoutez, humains, un autre conte ;
Vous verrez que chez vous j ai puisé ces leçons.

Jean de La Fontaine

Truyện Ngụ Ngôn của La Fontaine

Dịch giả: Ông Bà Chung Hữu Thế (Montreal)

Khó làm vừa lòng người

Một bô lão đem lừa đi bán
Cùng đứa con tuổi khoảng mười lăm
Nhà ở đồng bãi xa xăm,
"Làm sao đến chợ?", âm thầm âu lo.
Hai cha con cùng nhau thảo luận,
Nếu để lừa lững thững bước đi,
Sợ e đến chợ một khi,
Lừa không còn vẻ phương phi lúc đầu.
Cha con trói bốn chân lừa lại,
Dùng đòn ngang vận tải nó đi.
Khiêng lừa như ngọc lưu ly,
Như vông qua lớn thời kỳ xa xưa!
Được một đôi, gặp người hành giả,
Nhào lăn cười, xỉ vả nặng nề:
"Ai đâu quá sức vụng về,

Trong ba nhân vật, u mê là người!"
Vừa nghe qua lão ông tỉnh ngộ,
Liền để lừa thả bộ thung dung,
Bên cạnh ông lão tháp tùng,
Nhịp nhàng rảo bước qua vùng đồng xanh
Nhưng lừa thích được khiêng như trước,
Khỏi mất công cất bước nhọc nhằn,
Phải đổi một cách cộc cằn,
Lớn tiếng kêu rống, dùng dằng rảo chân.

Ông cụ bảo đưa con lên cỡi,
Còn phần ông hồ hởi theo sau,
Cố gắng nhanh nhẹn phần nào,
Lanh chân lẹ bước để mau tới thành.
Gặp ba chàng thương gia quen biết,
Nhìn cậu trai lắm liệt cỡi lừa,
Mặc cha đầu bạc, răng thưa,
Nhọc nhằn đi bộ, trời trưa nắng nhiều.
Người cao niên đột nhiên cảnh cáo:
"Này gã kia, kính lão đắc tràng,
Tại sao lại quá ngỗ ngang
Chễm chệ ngồi nghỉ, dưới đàng cha đi ?"

Cậu trai trẻ nghe qua xấu hổ,
Liền mời cha ngồi chỗ của y,
Để rồi tiếp tục thẳng đi
Mong kịp đến sớm kinh kỳ chợ đông.

Kể lại gặp ba nàng thiếu nữ
Không bằng lòng lối xử bất công,
Cả kêu: "Này bố lão ông,
Sao cha ngồi nghỉ, con rong dưới đường?"
"Sao lại để con trai khổ sở?
Chạy theo sau, cụ nữ ngồi trông
Phong cảnh, gió mát, thong dong,
An nhiên, tự tại như không có gì?"
Cụ già giận tía tai cãi vã,
Cùng ba cô rộn rã phân bua,
Kết cuộc ông lão chịu thua,
Cha con đồng cời như vua đi châu.

Đi được hơn ba mươi bước,
Gặp nhóm người đi ngược trên đường,
Thấy lừa trong cảnh đáng thương,
Một thân phải chở thịt xương hai người.
Bèn lớn tiếng trách sao tàn ác,
Chẳng xót thương phận bạc thú cầm,
Giết chóc, hành hạ, nhẫn tâm,
Giờ đây chở nặng, như bằm xác thân !
Nếu chẳng khéo tới khi đến chợ,
Chỉ xác lừa hết thở, khổ thay!
Lão ông nghe nói, u hoài,
Giật mình, dừng bước, châu mày âu lo.
"Quả thật khó vừa lòng thiên hạ,
Làm thế nào hoà cả mọi người ?
Dù cho phải khóc hay cười,
Cũng chẳng vừa ý con người thế gian !

"Vây ta thử tìm phương hỗ trợ
Đem lừa đi đến chợ an toàn,
Tươi tắn, khỏe mạnh, bình an,
Để bán được giá, chẳng màng công lao."
Vừa nói xong, cha con leo xuống,
Để lừa theo ý muốn nó đi,
Cha con đi bộ nghĩ suy:
"Cách này tốt nhất, có gì hay hơn ?"
Nhưng đột nhiên có người hành giả
Nhìn cả ba bươn bả nhanh chân,
Hỏi:" Sao chẳng biết thương thân ?
Có lừa không cời, đi chân thế này ?
Trước mặt nhọc, sau giày mòn đế,
Đem sức già bảo vệ lừa tơ !
Rõ ràng người quá ngu ngơ,
Lấy thân che của, dại khờ nào hơn ?"

Bị chê mãi, cụ già phát cáu,
"Dại hay không, rớt ráo mặc ta,
Từ đây, quyết giữ ý nhà,
Hơn là tìm cách dung hoà thế gian.
"Dù người có chê khen đủ cách,
Đường ta đi một mạch thẳng xông.
Chớ nghe ý kiến bông lông,
Chỉ làm thêm rối, quả không ích gì !
"Hãy cương quyết lập trường giữ vững,
Đừng xoay chiều, chập chững từng cơn,
Đừng sợ kẻ giận, người hờn,
Chê khen thương ghét chẳng sờn lòng đây !
Tiếng thị phi lúc nào chẳng có ?
Để ngoài tai, nghe nó làm chi ?
Vừa ý thiên hạ ích gì ?

Tìm ra Chân Lý, thị phi chẳng còn !

LE MEUNIER, SON FILS & L ÂNE

001 L invention des Arts étant un droit d aînesse,
Nous devons l Apologue à l ancienne Grèce.
Mais ce champ ne se peut tellement moissonner
Que les derniers venus n y trouvent à glaner.
005 La feinte est un pays plein de terres désertes.
Tous les jours nos Auteurs y font des découvertes.
Je t en veux dire un trait assez bien inventé ;
Autrefois à Racan Malherbe l a conté.
Ces deux rivaux d Horace, héritiers de sa Lyre,
010 Disciples d Apollon, nos Maîtres, pour mieux dire,
Se rencontrant un jour tout seuls et sans témoins
(Comme ils se confiaient leurs pensers et leurs soins),
Racan commence ainsi : Dites-moi, je vous prie,
Vous qui devez savoir les choses de la vie,
015 Qui par tous ses degrés avez déjà passé,
Et que rien ne doit fuir en cet âge avancé,
A quoi me résoudrai-je ? Il est temps que j y pense.
Vous connaissez mon bien, mon talent, ma naissance.
Dois-je dans la Province établir mon séjour,
020 Prendre emploi dans l Armée, ou bien charge à la Cour ?
Tout au monde est mêlé d amertume et de charmes.
La guerre a ses douceurs, l Hymen a ses alarmes.
Si je suivais mon goût, je saurais où buter ;
Mais j ai les miens, la cour, le peuple à contenter.

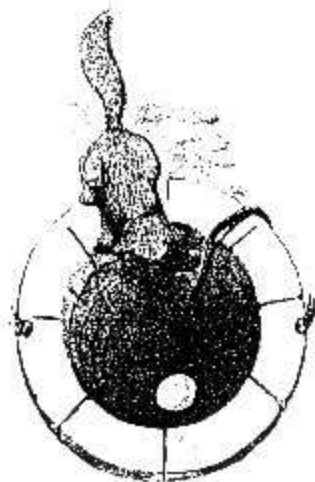
025 Malherbe là-dessus : Contenter tout le monde !
Écoutez ce récit avant que je réponde.

Jean de La Fontaine

Truyện Ngụ Ngôn của La Fontaine

Dịch giả: Ông Bà Chung Hữu Thế (Montreal)

Khôn sống dại chết

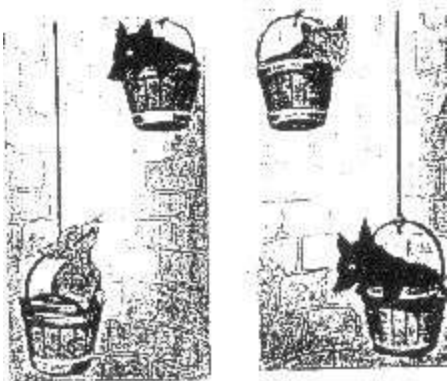

Một buổi chiều, Chồn kê miệng giếng,
Nhìn đáy sâu, chẳng tiếng động nào.
Trên trời, trăng đã lên cao,
Soi thấu đáy nước, trắng phau , chập chờn
Nhìn bóng trăng, Chồn ta lầm tưởng
Một bánh sữa to tướng, ngon lành.
Rõ ràng, của quý Trời dành,
Kíp mau nhận lãnh, chẳng đành bỏ qua.
Giếng đặc biệt có hai thùng gỗ,
Thay phiên mức nước đổ lên bờ,
Thùng lên, thùng xuống, khỏi chờ,
Chỉ cần người đứng, chực hờ kéo dây.
Sợ mất bánh, Chồn ngồi thùng gỗ,
Trong nháy mắt, đi xuống đáy sâu.
Tìm mãi, bánh sữa núp đâu ?

Chỉ toàn là nước, dạ sâu, âu lo.
Nhưng giờ đây, làm sao thoát khỏi ?
Giếng quá sâu, bụng đói bơ phờ.
Chẳng lẽ cứ mãi đợi chờ
Khi có ai xuống , bấy giờ mới lên ?
Hai ngày tròn chẳng ai lai vãng,
Chồn mãi chờ, buồn năn xiết bao.
Đành cam chịu chết hay sao ?
Lạy Trời tế độ, ơn nào dám quên.

Bỗng nhiên có Sói đi tìm nước,
Dừng chân đứng ở giếng sâu.
Trông thấy Chồn đang âu sầu,
Cất tiếng kêu lớn: “Anh rầu việc chi ?”
Chồn cười mơn: “Tôi đang suy nghĩ
Tìm phương cách cất kỹ bánh ngon.
Vị thần cai quản Núi Non
Vừa cho tôi hưởng, ăn mòn một bên.
Bánh sữa ngon thật là đáo đẽ,
Khi ăn xong, toàn thể chuyển xây,
Cảnh vật: rừng, núi, cỏ cây,
Bỗng nhiên sáng tỏ, vui vầy, lú lo.
Mắt thấy được các vì Tiên, Thánh,
Tai nghe tiếng lạnh lạnh hát ca
Của các tiên nữ Hằng Nga,
Thật là kỳ diệu, khác xa thế trần !
Vốn tánh tham, Sói nghe thích chí,
Muốn chia bánh, nài nỉ van xin
Được phép dùng thử bánh linh,
Sẵn đang đói khát, nghĩa tình rộng sâu.
Sau một chập đắn đo , do dự,
Chồn chịu cho nếm thử bánh tiên.

Đây là bấu vật, của riêng,
Chỉ Chồn cất giữ, chẳng chuyên ra ngoài.
Sói lẹ hỏi: “Làm sao đến đó ?
Tận nơi ấy để thọ lãnh quà ?
Bạo gan nhảy đại, ắt là
Chết chẳng kịp trời, thôi thà đừng ăn!”
Chồn trấn an: “Khỏi lo việc ấy,
Ta lẽ nào bỏ lấy người sao ?
Miệng giếng có sẵn thùng cao,
Hãy ngồi vào đó, sẽ mau xuống liền.”
Sói mừng rỡ, chấp tay vái lạy,
Bước vô thùng, thùng chạy xuống sâu,
Đồng thời, Chồn vọt lên đầu,
Ra khỏi miệng giếng, thoát sào, tự do !
Ở thế gian, lúc nào cũng vậy:
Đưa đại chết, che đậy đưa khôn..
Lanh lẹ , xảo quyệt như Chồn
Chỉ để gạt gẫm, ép dồn kẻ ngu !

LE LOUP ET LE RENARD

001 C est d exceller en tours pleins de matoiserie.

J en cherche la raison, et ne la trouve point.
Quand le Loup a besoin de défendre sa vie,
005 Ou d attaquer celle d autrui,
N en sait-il pas autant que lui ?
Je crois qu il en sait plus ; et j oserais peut-être
Avec quelque raison contredire mon maître.
Voici pourtant un cas où tout l honneur échet
010 A l hôte des terriers. Un soir il aperçut
La Lune au fond d un puits : l orbiculaire image
Lui parut un ample fromage.
Deux seaux alternativement
Puisaient le liquide élément :
015 Notre Renard, pressé par une faim canine,
S accommode en celui qu au haut de la machine
L autre seau tenait suspendu.
Voilà l animal descendu,
Tiré d erreur, mais fort en peine,
020 Et voyant sa perte prochaine.
Car comment remonter, si quelque autre affamé,
De la même image charmé,
Et succédant à sa misère,
Par le même chemin ne le tirait d affaire ?
025 Deux jours s étaient passés sans qu aucun vînt au puits.
Le temps qui toujours marche avait pendant deux nuits
Echancré selon l ordinaire
De l astre au front d argent la face circulaire.
Sire Renard était désespéré.
030 Compère Loup, le gosier altéré,
Passe par là ; l autre dit : Camarade,
Je veux vous régaler ; voyez-vous cet objet ?
C est un fromage exquis. Le dieu Faune l a fait,
La vache lui donna le lait.

035 Jupiter, s il était malade,
Reprendrait l appétit en tâtant d un tel mets.
J en ai mangé cette échancrure,
Le reste vous sera suffisante pâture.
Descendez dans un seau que j ai mis là exprès.
040 Bien qu au moins mal qu il pût il ajustât l histoire,
Le Loup fut un sot de le croire.
Il descend, et son poids, emportant l autre part,
Reguinde en haut maître Renard.
Ne nous en moquons point : nous nous laissons séduire
045 Sur aussi peu de fondement ;
Et chacun croit fort aisément
Ce qu il craint et ce qu il désire.

Jean de La Fontaine

Truyện Ngụ Ngôn của La Fontaine

Dịch giả: Ông Bà Chung Hữu Thế (Montreal)

Mạnh hiếp yếu

Cạnh dòng suối, cừu con giải khát,
Bỗng xuất hiện một bác sói già
Đói lòng bạo dạn lân la,
Thân hình gầy yếu thật là thảm thương
Sói vội nạt "Sao ngươi vô lễ
Làm nước đục, chẳng để ta dùng ?"
Cừu đáp: "Mong ngài khoan dung,
Tôi ở phía dưới, Ngài dùng dòng trên.
Hai vị trí cách nhau chục thước,
Khó mà gây ô trược dễ dàng"
-"Im mồm, mi chớ ngỗ ngang,
Đã gây ô nhiễm còn toan lăm lờ.""
"À, chính ngươi tháng này, năm trước
Nói xấu ta: bạo ngược, dã tâm."
-"Thưa Ngài, quả thật Ngài lầm,
Tháng này, năm trước, con nằm trong nôi".
"VẬY, chắc chắn là anh ngươi đó"
-"Thưa Ngài, tôi chẳng có chị, anh,
Mẹ tôi từ trước chỉ sanh
Tôi là con trưởng, trâm anh giống nòi."
-"Đừng léo mép, ta đây biết rõ:
Cả bọn người: trùu, chó, lẫn người
Thù ta, tìm bắt, ăn tươi,
Đánh bẫy, săn bắn, thịt xười, mạng vong!
"Gặp ngươi đây là cơ hội tốt,
Lẽ nào ta đại dột bỏ qua?
Không cần tìm hiểu gần xa,
Giết ngươi ,báo oán, đúng là quả nhân."

Nói xong, sói vồ ngay con thịt
Tha về động, thoả thích no say,
Khỏi phải ly luận dong dài:
Lý của kẻ mạnh, chẳng sai, chẳng lầm!
Điều ấy đúng với loài thú vật,
Đối với người, chẳng trật bao giờ.
Mạnh thì hiệp yếu, chớ ngờ,
Nghèo bị giàu hiếp, đừng chờ khác hơn!
Riêng những người tiến cao, mến Đạo,
Mở lòng nhân, luôn tạo tình thương,
Ban rải, ấp ủ bốn phương,
Cỏ cây, người, thú, mến thương tận tình.

LE LOUP & L AGNEAU

001 La raison du plus fort est toujours la meilleure :
Nous l'allons montrer tout à l'heure.
Un Agneau se désaltérait
Dans le courant d'une onde pure.
005 Un Loup survient à jeun qui cherchait aventure,
Et que la faim en ces lieux attirait.
Qui te rend si hardi de troubler mon breuvage ?
Dit cet animal plein de rage :
Tu seras châtié de ta témérité.
010 - Sire, répond l'Agneau, que votre Majesté
Ne se mette pas en colère ;
Mais plutôt qu'elle considère
Que je me vas désaltérant

Dans le courant,

015 Plus de vingt pas au-dessous d Elle,

Et que par conséquent, en aucune façon,

Je ne puis troubler sa boisson.

- Tu la troubles, reprit cette bête cruelle,

Et je sais que de moi tu médis l an passé.

020 - Comment l aurais-je fait si je n étais pas né ?

Reprit l Agneau, je tette encor ma mère.

- Si ce n est toi, c est donc ton frère.

- Je n en ai point. - C est donc quelqu un des tiens :

Car vous ne m épargnez guère,

025 Vous, vos bergers, et vos chiens.

On me l a dit : il faut que je me venge.

Là-dessus, au fond des forêts

Le Loup l emporte, et puis le mange,

Sans autre forme de procès.

Jean de La Fontaine

Truyện Ngụ Ngôn của La Fontaine

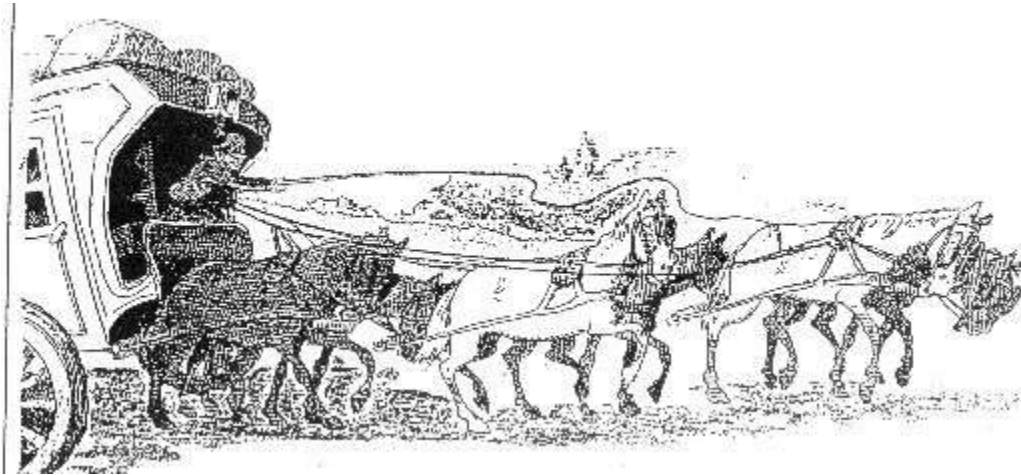
Dịch giả: Ông Bà Chung Hữu Thế (Montreal)

Người quan trọng

Trời nóng bức như thiêu, như đốt,
Đường dốc nâng cơn sốt thêm cao,
Cỗ xe hì hục lao chao,
Cổ tiến từng bước, biết bao nhọc nhằn.
Sáu con ngựa mồ hôi như tắm,
Sôi bọt mồm, chơn dẫm cát trơn.
Nặng nề từng bước chập chờn,
Kéo xe nhưng chẳng tiến hơn chút nào.
Dừng xe lại, chủ mời khách xuống,
Tạm nghỉ chơn bờ ruộng bên lề
Nam phụ lão ấu đề huề,
Lại thêm tu sĩ cạnh kề thiếu nhi.
Một con mòng từ đâu bay đến,
Trước đầu ngựa ra lệnh oai phong,
Truyền mau nỗ lực gắng công,
Kéo nhanh xe trống khỏi lòng cát sâu.
Nó chỉ huy như người đoàn trưởng,
Giữa trận tiền phạt thưởng ba quân,
Khi thì chích mũi, chích lưng,
Khi thì gào thét từng bừng bên tai.
Cả đoàn ngựa mệt gần ngất xỉu,
Thêm bức mình dánh điệu lỗ lã
Của con sâu bọ ruồi lẩn
Tác oai tác phước cho rằng mình hay.
Một chặp lâu xe lên khỏi dốc,
Khách reo mừng, được ngọc không bằng.
Hành trình sắp sửa tiến thẳng,

Hân hoan ngắm cảnh đồng bằng xanh tươi
Nhưng bỗng chốc chú mòng lổ dạng,
Trước đầu ngựa, ngăn cản chặn đường,
Đòi phải thanh toán tiền lương
Công chú khó nhọc tìm phương giải nạn.
"Các người sao quá ư vô nghĩa,
Chẳng chút nào đếm xỉa công ta !
Được việc, ngành mặt, lánh xa,
Không tìm tự hỏi, đâu là người ân ?
"Nếu ta không hét gầm đúng mức,
Giục đoàn ngựa toàn lực găng công,
Lúc thưởng, lúc phạt oai phong,
Xe làm sao thoát khỏi vòng khó khăn ?
"Đành rằng xe đi nhờ ngựa kéo,
Nhưng nếu ta không khéo chỉ huy,
Mãi mãi xe vẫn nằm ì,
Đến khi đêm tối lấy gì thoát thân ?
"Thử nhìn khách cả đoàn đông đảo,
Có mấy ai xông xáo như ta ?
Chỉ thích dạo mát, hát ca,
Mãi chờ thụ hưởng hơn là siêng năng.
"Kìa nhà sư cứ ngồi niệm Phật,
Toán thanh niên hợp nhất xướng ca,
Cụ già ngủ gật ngủ gà,
Thiếu nhi thơ thần hái hoa vệ đường.
"Thôi hãy sớm ờn đèn Nghĩa trả,
Luật công bình Nhân Quả phân minh.
Ta đòi chớ chẳng nài xin
Tiền công ta đã tận tình cứu nguy."
Trong xã hội đôi khi nhìn thấy
Một số người chẳng mấy khiêm nhường,
Không ngừng phổ diễn, biểu dương,

Cho mình quan trọng, mọi đường đều hay.
Họ tự hào "TA là bậc nhất !
Vững TA e quả đất ngừng quay.
Nay còn sông núi cỏ cây,
Ấy công TA đã đắp xây bấy chầy !"

LE COCHE & LA MOUCHE

001 Dans un chemin montant, sablonneux, malaisé,
Et de tous les côtés au Soleil exposé,
Six forts chevaux tiraient un Coche.
Femmes, Moine, vieillards, tout était descendu.
005 L attelage suait, soufflait, était rendu.
Une Mouche survient, et des chevaux s'approche ;
Prétend les animer par son bourdonnement ;
Pique l'un, pique l'autre, et pense à tout moment
Qu'elle fait aller la machine,
010 S'assied sur le timon, sur le nez du Cocher ;
Aussitôt que le char chemine,
Et qu'elle voit les gens marcher,

Elle s'en attribue uniquement la gloire ;
Va, vient, fait l'empressée ; il semble que ce soit
015 Un Sergent de bataille allant en chaque endroit
Faire avancer ses gens, et hâter la victoire.

La Mouche en ce commun besoin
Se plaint qu'elle agit seule, et qu'elle a tout le soin ;
Qu'aucun n'aide aux chevaux à se tirer d'affaire.

020 Le Moine disait son Bréviaire ;
Il prenait bien son temps ! une femme chantait ;
C'était bien de chansons qu'alors il s'agissait !
Dame Mouche s'en va chanter à leurs oreilles,
Et fait cent sottises pareilles.

025 Après bien du travail le Coche arrive au haut.
Respirons maintenant, dit la Mouche aussitôt :
J'ai tant fait que nos gens sont enfin dans la plaine.
Ca, Messieurs les Chevaux, payez-moi de ma peine.
Ainsi certains gens, faisant les empressés,

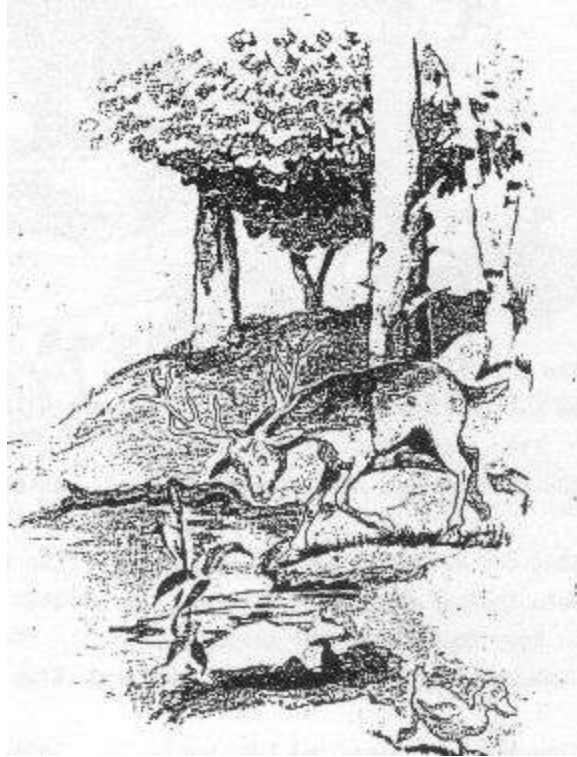
030 S'introduisent dans les affaires :
Ils font partout les nécessaires,
Et, partout importuns, devraient être chassés.

Jean de La Fontaine

Truyện Ngụ Ngôn của La Fontaine

Dịch giả: Ông Bà Chung Hữu Thế (Montreal)

Phân biện

Một con Nai bên bờ suối,
Nước trong veo lằm lủi trôi xuôi,
Soi bóng mặt nước, Nai vui,
Hãnh diện cái gạc đang chui trên đầu.
Nó say mê mãi nhìn gạc ấy,
Nhưng thất vọng khi thấy bốn chân:
Dị tướng, lỏng khỏng, cơ bản,
Bước nhanh sẽ gãy, muôn phần xấu xa.
Bèn thì thầm tạ ơn Thượng Đế,

Đã ban cho gạc để lấy oai.
Tiếc thay: Ngài đã tính sai,
Bốn chân ốm yếu, nạn tai khó lường!
Bồng đầu Nai chột nghe chó sủa,
Đoàn thợ săn đang bủa lưới vây.
Nguy to: Ất phải bỏ thầy,
Lanh chân chạy trốn, phen này mạng vong.
Liều thân sống, tuôn bờ lướt bụi,
Bốn chân gầy giong ruồi tung bay.
Cát gạc mãi vướng chông gai,
Ngăn chặn bước tiến, họa tai bất ngờ.

Kinh nghiệm ấy giúp Nai thấy rõ:
Bốn chân ốm chứng tỏ tình thương
Thượng Đế âm thầm biểu dương,
Giúp nó thoát khỏi tai ương sống còn.
Cái gạc kia quả là vô dụng,
Chỉ để người ca tụng, khoe khoang.
Lắm khi trở ngại, chặn đàng,
Khiến việc đào tẩu muôn ngàn khó khăn.
Cẩn thận trong phê bình sự việc,
Nhận định đúng điều thiệt, lẽ hư.
Xét đoán trung trực , vô tư,
Giúp ta tránh khỏi ưu tư, buồn phèn.
Người thường lộn "đẹp" và "hữu ích",
"Đẹp" mang lại vui thích, mê say,
- Những nét hào nhoáng bên ngoài -
Cuộc sống thoải mái, tháng ngày thêm tươi
Điều "hữu ích" giúp người sống khoẻ,
Rất cần thiết cho trẻ lẫn già.
Thiếu nó: lià côi Ta Bà,
Nhờ nó mới sống, để mà tiến thân!

LE CERF SE VOYANT DANS L EAU

001 Dans le cristal d'une fontaine
Un Cerf se mirant autrefois
Louait la beauté de son bois,
Et ne pouvait qu'avec peine
005 Souffrir ses jambes de fuseaux,
Dont il voyait l'objet se perdre dans les eaux.
Quelle proportion de mes pieds à ma tête !
Disait-il en voyant leur ombre avec douleur :
Des taillis les plus hauts mon front atteint le faîte ;
010 Mes pieds ne me font point d'honneur.
Tout en parlant de la sorte,
Un Limier le fait partir ;
Il tâche à se garantir ;
Dans les forêts il s'emporte.
015 Son bois, dommageable ornement,
L'arrêtant à chaque moment,
Nuit à l'office que lui rendent
Ses pieds, de qui ses jours dépendent.
Il se dédit alors, et maudit les présents
020 Que le Ciel lui fait tous les ans.
Nous faisons cas du beau, nous méprisons l'utile ;
Et le beau souvent nous détruit.
Ce Cerf blâme ses pieds qui le rendent agile ;
Il estime un bois qui lui nuit.

Jean de La Fontaine

Truyện Ngụ Ngôn của La Fontaine

Dịch giả: Ông Bà Chung Hữu Thế (Montreal)

Tật người - tật mình

Một hôm kia, Ngọc Hoàng Thượng Đế
Đấng Hoá Sinh – Chúa Tể muôn loài,
Truyền lệnh tất cả tôi đòi,
Đại diện các giống, các nòi sinh linh
Họp đông đủ cho Ngài dạy việc :
Mỗi loài phải tính thiệt, tính hơn,
Về thân xác, lẫn tay chơn
Có gì bất mãn, đệ đơn kêu nài.
Rồi Ngài sẽ xét xem, chữa trị
Giúp mỗi loài phỉ chí, toại nguyện,
An vui, hạnh phúc triền miên,
Đáng công kiếp sống tại miền trần gian.
Được gọi trước là loài Khi Đột,
Thượng Đế dạy : « Chớ thốt lời nào,
Hãy nhìn kỹ các đồng bào

Để rồi so sánh điểm nào người thua »
Chập lâu sau, nhìn đi ngó lại,
Khi khép nép quỳ lạy Ngọc Hoàng :
« Con đã nhìn thật rõ ràng,
Thấy mình toàn vẹn, phàn nàn là sai.
Tạ ơn Ngài tạo con nhanh nhẹn,
Di chuyển mau, chẳng thẹn với ai,
Bốn chân chạy nhảy như bay,
Trên cây, dưới đất, ai tài hơn con ?
Chỉ thương hại bạn hiền là Gấu,
Tướng phục phịch coi xấu lạ kỳ,
Dị hình, dị tướng ai bì ?
Cả đời nào dám mấy khi soi hình ! »
Nghe khi chê tướng chùng Gấu giện,
Nào ngờ nó không bận buồn phiền,
Lại còn kiếm cách làm duyên,
Nhảy múa, nhào lộn, an nhiên vui đùa.
Gấu hãnh diện thân hình khoẻ đẹp,
Tội nghiệp Voi đầu đẹp, tai to
Đuôi thật quá nhỏ, ốm o,
Tướng đi chậm chạp, khiến cho tức cười !
Voi nói không buồn bàn cãi,
Nó được tiếng khôn đại nhất đoàn
Đang tâm trào phúng số sàng,
Chê Cá Voi lớn, kèng càng khó coi !
Kiến chê Mọt thân hình quá nhỏ
Tướng mình to thật khó ai bằng,
Tất cả lộn xộn lằng xằng,
Thầy chê người xấu, mình hãnh đẹp xinh !
Thấy tất cả tỏ ra mẫn nguyện
Thượng Đế bỏ qua chuyện sửa sai,
Các loài sinh vật trần ai,

Đều một chứng bệnh : thấy ngay lỗi người.
Toàn chúng sinh bệnh trầm trọng nhất :
Rất bèn nhạy ý thức tật người,
Để khinh bỉ, hoặc chê cười,
Tật mình không thấy, nên lười ném đi.
Người làm lỗi : hăng say trị tội,
Mình lỗi lầm: cơ hội thứ tha
Nhìn mình với mắt hiền hoà,
Nhìn người với mắt quan toà khắt khe!
Thượng Đế tạo ra muôn vật,
Thấy giống hệt một tật như nhau,
Đều có túi trước, túi sau,
Từ thời Thượng cổ, lúc nào khác hơn ?
Túi trước chứa lỗi lầm người khác,
Nên dễ thấy, chốc lát đã đầy!
Túi sau lưng, khó trở xây,
Vì thế quên lưng, năm này tháng kia.

LA BESACE

001 Jupiter dit un jour : "Que tout ce qui respire
S en vienne comparaître aux pieds de ma grandeur :
Si dans son composé quelqu'un trouve à redire,
Il peut le déclarer sans peur ;
005 Je mettrai remède à la chose.
Venez, Singe ; parlez le premier, et pour cause.
Voyez ces animaux, faites comparaison
De leurs beautés avec les vôtres.
Etes-vous satisfait ? - Moi ? dit-il, pourquoi non ?
010 N ai-je pas quatre pieds aussi bien que les autres ?
Mon portrait jusqu'ici ne m'a rien reproché ;

Mais pour mon frère l Ours, on ne l a qu ébauché :
Jamais, s il me veut croire, il ne se fera peindre. "
L Ours venant là-dessus, on crut qu il s allait plaindre.
015 Tant s en faut : de sa forme il se loua très fort
Glosa sur l Eléphant, dit qu on pourrait encor
Ajouter à sa queue, ôter à ses oreilles ;
Que c était une masse informe et sans beauté.
L Eléphant étant écouté,
020 Tout sage qu il était, dit des choses pareilles.
Il jugea qu à son appétit
Dame Baleine était trop grosse.
Dame Fourmi trouva le Ciron trop petit,
Se croyant, pour elle, un colosse.
025 Jupin les renvoya s étant censurés tous,
Du reste, contents d eux ; mais parmi les plus fous
Notre espèce excella ; car tout ce que nous sommes,
Lynx envers nos pareils, et Taupes envers nous,
Nous nous pardonnons tout, et rien aux autres hommes :
030 On se voit d un autre oeil qu on ne voit son prochain.
Le Fabricateur souverain
Nous créa Besaciers tous de même manière,
Tant ceux du temps passé que du temps d aujourd hui :
Il fit pour nos défauts la poche de derrière,
035 Et celle de devant pour les défauts d autrui.

Jean de La Fontaine

Truyện Ngụ Ngôn của La Fontaine

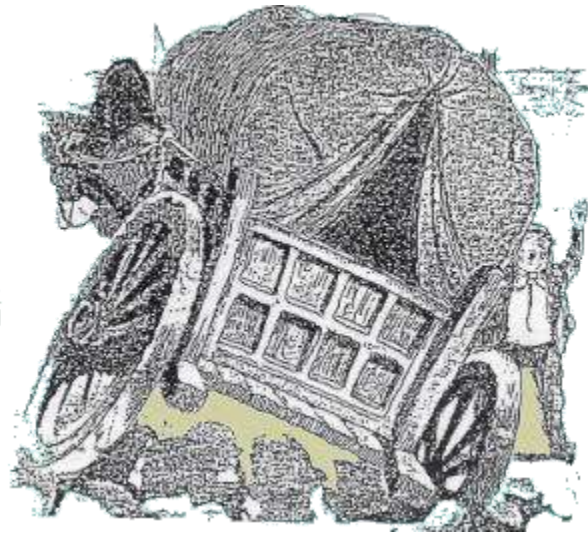
Dịch giả: Ông Bà Chung Hữu Thế (Montreal)

Tha lực

Một cỗ xe chở đầy rơm rạ,
Do ngựa kéo bươn bả trên đường,
Bỗng đâu gặp phải tai ương,
Sụp lầy lún bấp hết phương vẫy vùng.
Là một nơi hoang vui hẻo lánh,
Xa xóm làng phong cảnh tiêu điều,
Vi vu gió thổi sáng chiều,
Suốt này lạnh lẽo, quạnh hiu thảm buồn.
Khó trông mong gặp người giúp sức,
Kéo chiếc xe khỏi vực hố sâu,
Khiến cho khổ chủ thêm rầu,
Thô lỗ trách cứ cả bầu thế gian.
Trước sĩ vả đường đầy hầm hố,
Khiến chuyển đi kham khổ bất an,
Không quên rủa các ông làng
Thu thuế mà chẳng sửa đàng dân đi.
Anh không ngớt căm hờn con ngựa,
Có mắt mà không lựa lối đi,
Đợi khi sụp lỗ sần bì,
Dậm chân reo hí ích chi, bực mình.
Rồi để phiên cá nhân anh nữa,
Biết làm sao sửa chữa, cứu nguy?
Chẳng lẽ xe mãi nằm ỳ ?
Đêm tối gió lạnh lấy gì uống ăn ?
Ấy chưa kể tại gia hiền nội
Mãi đợi chờ sẽ nổi xung thiên,
Chẳng màng tìm hiểu căn duyên,

Lớn tiếng thịnh nộ gây phiền cho nhau !
Sau một chặp trách người, trách vật,
Anh nghe lòng ngậy ngất u buồn,
Âm thầm giọt lệ nhẹ tuôn,
Cõi lòng mở rộng hướng nguồn Trời cao.
Anh nhận thức: Nếu người bất lực
Chắc chắn Trời thừa sức giúp ta.
Sao chẳng cầu khẩn Cha Già
Ra tay tế độ ta bà trầm luân ?
Chợt nghĩ qua, lòng mừng khắp khởi,
Vòng tay tròn hồ hởi khăn nguyện.
Cầu xin Trời Phật Chư Thiên,
Hộ trì con sớm lìa miền tai ương.
Khẩn vái xong, trầm ngâm lắng lắng,
Từ không trung văng vẳng mấy lời,
Thì thầm các Vị Phật Trời
Dạy anh hãy kíp tức thời làm theo.
"Ta chắc chắn giúp người đúng mức,
Nhưng người phải tận lực giúp người.
Nghe ta, người sẽ reo cười,
Nhớ thực hành đúng, chớ lười, chớ khinh.
"Hãy ghi dấu chỗ nào bị lún,
Xới bỏ đi đất bùn bùn non,
Thay vào những mảnh đá con,
Giúp xe lăn bánh, chẳng còn khó khăn.
"Kìa phía trước có nhiều hố nhỏ,
Mau tìm cách lấp bỏ chúng đi.
Xung quanh đá vụn thiếu chi,
Cào lấp chúng lại, lối đi vững vàng.
"Một hòn đá khá to chặn lối,
Xe tiến hành khó nổi lướt ngang
Hãy dùng búa lớn đập tan,

Vỡ thành muôn mảnh xây đàng mà đi."
Anh chủ xe thi hành nghiêm chỉnh
Lời dạy bảo, huấn lệnh giúp đời,
Xong rồi khẩn vái Phật Trời
Cầu xin ban tiếp những lời dạy răn.
Từ thượng tầng, mây ngừng, gió lặng,
Tiếng Bè Trên căn dặn rõ ràng:
"Giờ đây mọi việc bình an,
Con mau cất bước lên đàng ruổi dong."
Anh lên xe, thét roi thúc dục,
Ngựa giựt mình, tiếp tục kéo xe.
Hai bánh lăn nhẹ te te,
Thung dung bỏ lại cả bè khổ đau.
Anh chàng ta mừng như được ngọc,
Thăm thía thay bài học hôm nay:
"Khi gặp nạn khó, ách tai,
Hãy cứu mình trước, Trời rày giúp sau"

LE CHARTIER EMBOURBÉ

001 Le Phaéton d'une voiture à foin
Vit son char embourbé. Le pauvre homme était loin
De tout humain secours. C'était à la campagne
Près d'un certain canton de la basse Bretagne
005 Appelé Quimpercorentin.
On sait assez que le destin
Adresse là les gens quand il veut qu'on enrage.
Dieu nous préserve du voyage !
Pour venir au Chartier embourbé dans ces lieux,
010 Le voilà qui déteste et jure de son mieux.
Pestant en sa fureur extrême
Tantôt contre les trous, puis contre ses chevaux,
Contre son char, contre lui-même.
Il invoque à la fin le Dieu dont les travaux
015 Sont si célèbres dans le monde :

Hercule, lui dit-il, aide-moi ; si ton dos
A porté la machine ronde,
Ton bras peut me tirer d ici.
Sa prière étant faite, il entend dans la nue
020 Une voix qui lui parle ainsi :
Hercule veut qu on se remue,
Puis il aide les gens. Regarde d où provient
L achoppement qui te retient.
Ote d autour de chaque roue
025 Ce malheureux mortier, cette maudite boue
Qui jusqu à l essieu les enduit.
Prends ton pic et me romps ce caillou qui te nuit.
Comble-moi cette ornière. As-tu fait ? - Oui, dit l homme.
- Or bien je vas t aider, dit la voix : prends ton fouet.
030 - Je l ai pris. Qu est ceci ? mon char marche à souhait.
Hercule en soit loué. Lors la voix : Tu vois comme
Tes chevaux aisément se sont tirés de là.
Aide-toi, le Ciel t aidera.

Jean de La Fontaine

Truyện Ngụ Ngôn của La Fontaine

Dịch giả: Ông Bà Chung Hữu Thế (Montreal)

Tham thì thâm

Một Chó Sói đói nên liều lĩnh,
Toan dùng kế để phình thẳng chần.
Biết chắc gặp nhiều khó khăn
Nhưng không toan tính, sống bằng gì đây ?
Thay vì rình con mồi lạc bước
Nó bạo dạn định lướt vào chuồng.
Chùng đó mặc sức luông tuồng,
Tha hồ âm thực, chẳng buồn thoát thân.
Cẩn thận mặc áo tơ đúng điệu,
Đầu đội nón hăng chịu nắng sương.
Hăng hái nhẹ bước lên đường,
Tay phải chống gậy, giống phường chần chiên
Nó thận trọng tiến gần nông trại,
Kìa thẳng chần đang ngáy giấc trưa.
Chó cũng mê ngủ, say sữa,
Bầy chiên ngoan ngoãn, lứa thừa đứng năm.
Cơ hội quả thật là lý tưởng,
Sói lẹ làng qua ngưỡng cửa rào,
Không một tiếng động thì thào,
Phen này ăn chắc, dịp nào tốt hơn ?

Khôn đến đây, Sói chưa vừa ý,
Quá mưu mẹo, thích chí gặt thêm.
Giả vờ giọng nói ấm êm
Của thằng chẵn hát về đêm giải sầu
Nhái giọng trầm của tên chẵn đó,
Nó dụng ý dòm ngó đoàn trù,
Nào dè bại lộ cơ mưu,
Cả bọn thức giấc, bầy trù thoát nguy.
Giọng nói nó tựa như chuông bể,
Tiếng ồ ồ khó để vào tai.
Tất cả thức giấc nháy nai,
Thằng chẵn rượt đánh, chó rày sủa vang.

Sói luộm thuộm áo tơ trở ngại,
Tìm lối thoát, dù phải máu rơi,
Hiềm vì tâm trí chơi vơi,
Bụng đói , kiệt sức, hết thời mạng vong!
Kẻ bất lương, dù khôn biết mấy,
Cũng sơ hở để thấy dã tâm.
Chỉ gặp điểm nhỏ sai lầm,
Dễ dàng gây đổ trọn tầm mưu sâu.
Nếu là Sói, sẽ tru như Sói,
Người hiền lương ăn nói thật thà.
Đóng kịch khéo mấy : khó qua,
Chất phác , giản dị mới là vàng son.

LE LOUP DEVENU BERGER

005 Un Loup qui commençait d avoir petite part
Aux Brebis de son voisinage,
Crut qu il fallait s aider de la peau du Renard
Et faire un nouveau personnage.

005 Il s habille en Berger, endosse un hoqueton,
Fait sa houlette d un bâton,
Sans oublier la Cornemuse.

Pour pousser jusqu au bout la ruse,
Il aurait volontiers écrit sur son chapeau :
010 C est moi qui suis Guillot, berger de ce troupeau.
Sa personne étant ainsi faite
Et ses pieds de devant posés sur sa houlette,
Guillot le sycophante approche doucement.

Guillot le vrai Guillot étendu sur l herbette,
015 Dormait alors profondément.
Son chien dormait aussi, comme aussi sa musette.
La plupart des Brebis dormaient pareillement.
L hypocrite les laissa faire,
Et pour pouvoir mener vers son fort les Brebis
020 Il voulut ajouter la parole aux habits,
Chose qu il croyait nécessaire.
Mais cela gêna son affaire,
Il ne put du Pasteur contrefaire la voix.
Le ton dont il parla fit retentir les bois,
025 Et découvrit tout le mystère.
Chacun se réveille à ce son,
Les Brebis, le Chien, le Garçon.
Le pauvre Loup, dans cet esclandre,
Empêché par son hoqueton,
030 Ne put ni fuir ni se défendre.
Toujours par quelque endroit fourbes se laissent prendre.
Quiconque est Loup agisse en Loup :
C est le plus certain de beaucoup.

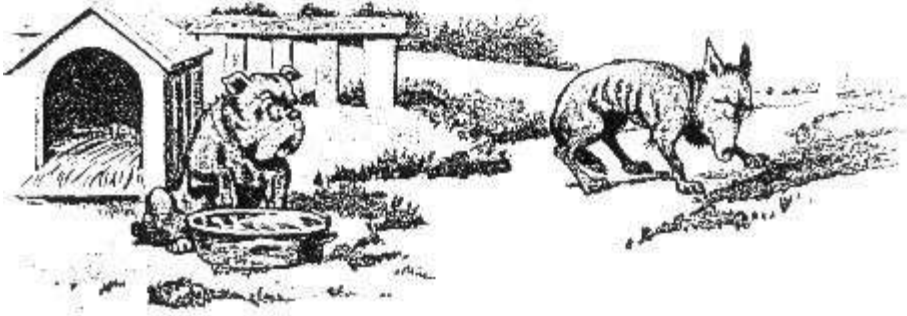

Jean de La Fontaine

Truyện Ngụ Ngôn của La Fontaine

Dịch giả: Ông Bà Chung Hữu Thế (Montreal)

Tự do

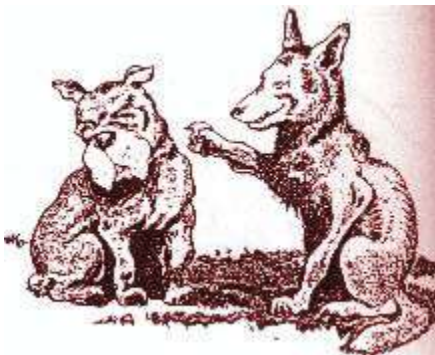

Một con Sói nghe mình kiệt sức,
Ốm tong teo, khí lực kém suy,
Đói khát, tình trạng hiểm nguy,
Ít khi tìm được thức gì để ăn!
Nó bạo gan đến gần biệt thự,
Để kiếm chác, gặp trụ Chó nhà,
Oai vệ, mập mạp, nỡn nà,
Sói thấy khiếp sợ, khó mà tranh đua.
Biết thua trước, Sói bèn đổi giọng,
Đến kề bên, trân trọng chào mừng:
“Khen anh cường-tráng, thanh xuân,
Sức khoẻ phong phú, trông chừng bắt ham!”
Chó vui vẻ ân cần đáp lễ,
“Phong độ ấy rất dễ tạo ra,
Chỉ cần ngoan ngoãn, hiền hoà,
Chủ nhà thương mến, thế là ấm no.
Tùy nơi anh, muốn cho sung sướng,

Giống như tôi, thụ hưởng mọi bề,
Hãy lia rừng thẳm, sơn khê,
Sống cạnh thành thị, hướng về văn-minh.”
Tôi thương hại những loài sơn dã,
Sống quạnh hiu, vất vả kiếm ăn.
Suốt ngày mãi chạy lảng xãng,
Nhưng vẫn chịu đói, khó khăn đủ điều.
Sánh với tôi, thức ăn dư giả,
Sống đế vương, đủ cả thuốc men.
Bổ gân, bổ cốt, lăm pen
Bệnh có bác-sĩ, vì quen sang giàu.”
Sói nghe qua, lòng mừng khắp khởi,
Quyết từ đây đổi mới , lên hương.
Tạ ơn Chó đã chỉ đường,
Vứt bỏ đói khát, hướng về ấm no.

Chó dẫn Sói về trình với chủ,
Đi cạnh nhau, bạn cũ chẳng bằng.
Bất ngờ, Sói thấy những lần
Trầy trên cổ có, da nhẵn ửng hồng.

Nó ngạc nhiên, hỏi ngay với Chó:

“Vết gì đượm màu đỏ cổ anh?”
Chó đáp: “Đừng hỏi quẩn quanh
Những điều nhỏ nhặt dễ sanh ưu phiền”.
Chó muốn dẫu, Sói càng muốn biết,
“Này anh hãy nói thiệt tôi nghe.
Việc nhỏ sao lại dẫu che?
Đã là huynh đệ, còn dè dặt sao?”
Chó gượng cười, thì thầm thú thật:
“Tại cái vòng làm chật cổ tôi,
Mỗi khi di chuyển nằm ngòì,
Khiến lông rơi rụng, để lộ thịt ra”.
Sói bèn hỏi: “Ai gây điều ấy?”
-“Chính ông chủ, khi thấy tôi cần
Thừa hành phận sự chỗ gần,
Thay vì rong chạy bất thần nơi xa”
Sói kinh ngạc: “VẬY anh không có
Trợn tự do đi đó đi đây?”
-“Có chứ, trong những phút giây
Không đeo vòng cổ, phây phây nô đùa.”
Chó hỏi tiếp: “Có gì quan trọng?”
Sói đáp lại: “Thất vọng biết bao!
Tự do: của quý tối cao,
Thà cam đói khát hơn lao vào tù.
VẬY tôi xin giã từ anh bạn,
Quay trở về suối cạn, rừng khô,
Còn hơn sang trọng nhấp nhô,
Cổ bị dây cột, tựa hồ tội nhân!”

LE LOUP ET LE CHIEN

001 Un Loup n avait que les os et la peau,
Tant les chiens faisaient bonne garde.
Ce Loup rencontre un Dogue aussi puissant que beau,
Gras, poli, qui s'était fourvoyé par mégarde.
005 L attaquer, le mettre en quartiers,
Sire Loup l eût fait volontiers ;
Mais il fallait livrer bataille,
Et le Mâtin était de taille
A se défendre hardiment.
010 Le Loup donc l aborde humblement,
Entre en propos, et lui fait compliment
Sur son embonpoint, qu il admire.
"Il ne tiendra qu à vous beau sire,
D être aussi gras que moi, lui repartit le Chien.
015 Quittez les bois, vous ferez bien :
Vos pareils y sont misérables,
Cancres, haïres, et pauvres diables,
Dont la condition est de mourir de faim.
Car quoi ? rien d assuré : point de franche lippée :
020 Tout à la pointe de l épée.
Suivez-moi : vous aurez un bien meilleur destin. "
Le Loup reprit : "Que me faudra-t-il faire ?

- Presque rien, dit le Chien, donner la chasse aux gens
Portants bâtons, et mendiants ;

025 Flatter ceux du logis, à son Maître complaire :

Moyennant quoi votre salaire

Sera force reliefs de toutes les façons :

Os de poulets, os de pigeons,

Sans parler de mainte caresse. "

030 Le Loup déjà se forge une félicité

Qui le fait pleurer de tendresse.

Chemin faisant, il vit le col du Chien pelé.

"Qu'est-ce là ? lui dit-il. - Rien. - Quoi ? rien ? - Peu de chose.

- Mais encor ? - Le collier dont je suis attaché

035 De ce que vous voyez est peut-être la cause.

- Attaché ? dit le Loup : vous ne courez donc pas

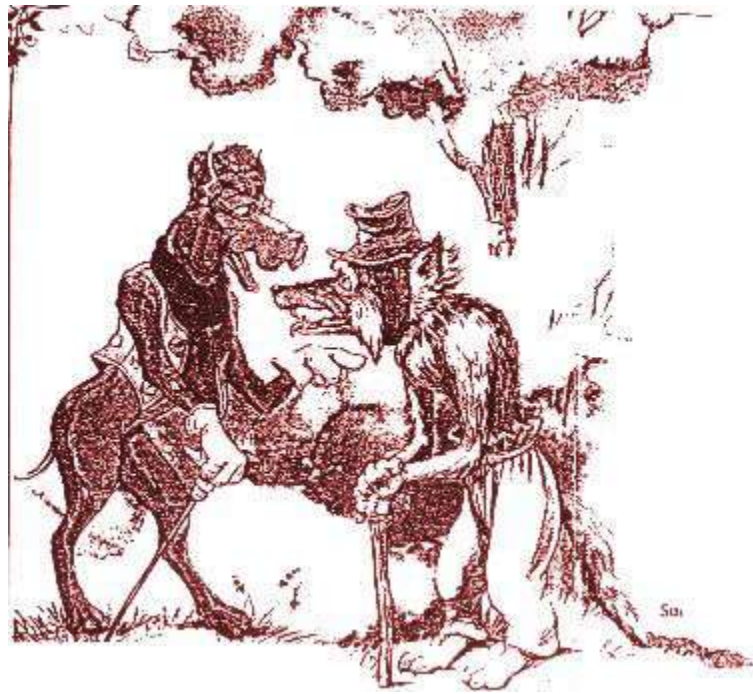
Où vous voulez ? - Pas toujours ; mais qu'importe ?

- Il importe si bien, que de tous vos repas

Je ne veux en aucune sorte,

040 Et ne voudrais pas même à ce prix un trésor. "

Cela dit, maître Loup s'enfuit, et court encor

Jean de La Fontaine

Truyện Ngụ Ngôn của La Fontaine

Dịch giả: Ông Bà Chung Hữu Thế (Montreal)

Trả đũa

Một con chồn trổ tài lịch duyệt,
Mời bạn Cò dự tiệc kết thân,
Nào phải hải vị sơn trân
Chỉ đãi đơn giản một phần “xúp” thôi .
Món ăn nước đựng trong đĩa trệt,
Cò mổ nhọn chỉ quẹt ướm mồm.
Mặc dù xúp toả mùi thơm,
Chỉ đành ngó miệng, có “chôm” được gì
Chồn khi ấy ăn lia ăn lịa,
Trong nháy mắt, trọn đĩa sạch trơn.
Bụng đói, Cò rất căm hờn,
Chỉ đành có cách: lờn tơn ra về.
Ít lâu sau, Cò nguyện rửa hận,
Kính mời Chồn đến tận tậ gia
Dự tiệc thân mật gọi là
Kết tình giao hảo, một nhà chung vui.
Chồn mừng rỡ, ân cần tuyên bố:
Chỗ bạn bè làm khổ nhau chi ?
Anh mời, tôi sẵn sàng đi,
Dù bạn thế mấy, ít khi chối từ.”
Đúng giờ hẹn, Chồn mon men tới,
Lương thực sẵn, đang đợi khách thôi.
Bên chủ, bên khách đồng ngồi,
Mùi hương ngào ngạt từng hồi xông lên.
Chồn đoán chắc đó là thịt nướng,
Món thích nhất, sung sướng tuyệt vời.
Mùi thơm làm khách rối bời,
Mồm đơm nước dãi, hết lời ngợi khen !

Nguyên do nào chủ nhà lẩn thẩn ?
Thức ăn ngon, hấp dẫn biết bao!
Lại đứng trong bình cổ cao,
Miệng nhỏ túm lại, làm sao khách dùng ?
Chồn thất vọng, đành cam đứng ngó,
Cò thông thả dùng mỏ gắp ăn.
Chủ nhà mời khách lãng xãng,
Khách thì chỉ biết mặt nhăn, thở dài!
Chồn giả từ, trở về hàn xá,
Lòng ê chề, buồn bã , rưng rờ,
Lại thêm bụng đói toir bời,
Chân bước hết nổi, chán đời, căm gan.
Người ác tâm đương nhiên trả giá,
Đừng vô cớ hại phá tha nhân:
Gạt người bữa trước: gieo nhân,
Hôm kể, người gạt: quả lẩn theo sau !

LE RENARD ET LA CIGOGNE

001 Compère le Renard se mit un jour en frais,
et retint à dîner commère la Cigogne.
Le régal fût petit et sans beaucoup d apprêts :
Le galant pour toute besogne,
005 Avait un brouet clair ; il vivait chichement.
Ce brouet fut par lui servi sur une assiette :
La Cigogne au long bec n en put attraper miette ;
Et le drôle eut lapé le tout en un moment.

Pour se venger de cette tromperie,
010 A quelque temps de là, la Cigogne le prie.
"Volontiers, lui dit-il ; car avec mes amis
Je ne fais point cérémonie. "
A l'heure dite, il courut au logis
De la Cigogne son hôtesse ;
015 Loua très fort la politesse ;
Trouva le dîner cuit à point :
Bon appétit surtout ; Renards n'en manquent point.
Il se réjouissait à l'odeur de la viande
Mise en menus morceaux, et qu'il croyait friande.
020 On servit, pour l'embarrasser,
En un vase à long col et d'étroite embouchure.
Le bec de la Cigogne y pouvait bien passer ;
Mais le museau du sire était d'autre mesure.
Il lui fallut à jeun retourner au logis,
025 Honteux comme un Renard qu'une Poule aurait pris,
Serrant la queue, et portant bas l'oreille.
Trompeurs, c'est pour vous que j'écris :
Attendez-vous à la pareille.

Jean de La Fontaine

Truyện Ngụ Ngôn của La Fontaine

Dịch giả: Ông Bà Chung Hữu Thế (Montreal)

Tử thần và lão tiều phu

Lão tiều phu già nua, mệt nhọc,
Thân ốm gầy, da bọc lấy xương,
Nặng nề lần bước dò đường,
Trở về lều cỏ bên sườn núi cao.
Lưng cụt khòm vì nhiều năm tuổi,
Lại cõng thêm bó củi, băng rừng,
Mắt nhoà lệ ứa rừng rưng,
Tủi thân tự hỏi : "Khổ chùng nào vơi ?"
Quá kiệt sức, cụt dừng chân lại,
Ném bó củi nằm rải bên đường,
Tìm phương giải thoát tai ương,
Trách Trời sao ít xót thương tuổi già ?
Thử ôn lại quãng đời bạc phước,
Từ sơ sanh đã được hưởng gì ?
Bây giờ tuổi cổ lai hi,
Vẫn nghèo, thường bệnh, ít khi no lòng !
Nào vợ yếu, cháu con lúc nhúc,

Sầu thuế cao giục thúc đêm ngày,
Lại thêm chủ nợ thẳng tay,
Nhấn tâm vợ vét hơn loài sói lang.

Lão buồn nghĩ: "Sống chi thêm nữa ?
Mãi nghèo nàn, lấm bữa thiếu ăn,
Phải chãng bởi nghiệp, do căn,
Chi bằng chết quách, siêu thăng linh hồn !
Lòng hớn hở tìm ra diệu kế :
Sớm giúp ông thoát bể hồng trần,
Nhẹ nhàng lìa bỏ xác thân,
Thì thầm khẩn nguyện Tử Thần cứu nguy.
Liền khi ấy, Tử Thần xuất hiện,
Hiên ngang cười, đánh tiếng hỏi ngay:
"Điều chi hãy khá tỏ bày
Để ta tế độ thoát ngoài vòng vây".
"Xin Ngài hãy vui lòng giúp đỡ
Gác bó cây ngay ở giữa lưng,
Để lão lẹ bước nhanh chân,
Chóng về tệt xá, hợp quần thê nhi !
Ai cũng bảo: "Chết đi là hết,
Dứt nợ trần, khỏi mệt, khỏi phiền,
Nhưng vẫn chịu đựng thân nhiên,
Thà đau khổ sống, hơn phiền mạng vong !

LA MORT & LE BÛCHERON

001 Un pauvre Bûcheron tout couvert de ramée,
Sous le faix du fagot aussi bien que des ans
Gémissant et courbé marchait à pas pesants,
Et tâchait de gagner sa chaumine enfumée.

005 Enfin, n en pouvant plus d effort et de douleur,
Il met bas son fagot, il songe à son malheur.
Quel plaisir a-t-il eu depuis qu il est au monde ?
En est-il un plus pauvre en la machine ronde ?
Point de pain quelquefois, et jamais de repos.

010 Sa femme, ses enfants, les soldats, les impôts,
Le créancier, et la corvée
Lui font d un malheureux la peinture achevée.
Il appelle la mort, elle vient sans tarder,
Lui demande ce qu il faut faire

015 C est, dit-il, afin de m aider
A recharger ce bois ; tu ne tarderas guère.
Le trépas vient tout guérir ;
Mais ne bougeons d où nous sommes.
Plutôt souffrir que mourir,
020 C est la devise des hommes

Jean de La Fontaine

Truyện Ngụ Ngôn của La Fontaine

Dịch giả: Ông Bà Chung Hữu Thế (Montreal)

Tử thần và lão tiều phu

Lão tiều phu già nua, mệt nhọc,
Thân ốm gầy, da bọc lấy xương,
Nặng nề lần bước dò đường,
Trở về lều cỏ bên sườn núi cao.
Lưng cụt khòm vì nhiều năm tuổi,
Lại cõng thêm bó củi, băng rừng,
Mắt nhoà lệ ứa rừng rưng,
Tủi thân tự hỏi : "Khổ chùng nào vơi ?"
Quá kiệt sức, cụt dừng chân lại,
Ném bó củi nằm rải bên đường,
Tìm phương giải thoát tai ương,
Trách Trời sao ít xót thương tuổi già ?
Thử ôn lại quãng đời bạc phước,
Từ sơ sanh đã được hưởng gì ?
Bây giờ tuổi cổ lai hi,
Vẫn nghèo, thường bệnh, ít khi no lòng !
Nào vợ yếu, cháu con lúc nhúc,

Sầu thuế cao giục thúc đêm ngày,
Lại thêm chủ nợ thẳng tay,
Nhấn tâm vợ vét hơn loài sói lang.

Lão buồn nghĩ: "Sống chi thêm nữa ?
Mãi nghèo nàn, lấm bữa thiếu ăn,
Phải chãng bởi nghiệp, do căn,
Chi bằng chết quách, siêu thăng linh hồn !
Lòng hớn hở tìm ra diệu kế :
Sớm giúp ông thoát bể hồng trần,
Nhẹ nhàng lìa bỏ xác thân,
Thì thầm khẩn nguyện Tử Thần cứu nguy.
Liền khi ấy, Tử Thần xuất hiện,
Hiên ngang cười, đánh tiếng hỏi ngay:
"Điều chi hãy khá tỏ bày
Để ta tế độ thoát ngoài vòng vây".
"Xin Ngài hãy vui lòng giúp đỡ
Gác bó cây ngay ở giữa lưng,
Để lão lẹ bước nhanh chân,
Chóng về tệt xá, hợp quần thê nhi !
Ai cũng bảo: "Chết đi là hết,
Dứt nợ trần, khỏi mệt, khỏi phiền,
Nhưng vẫn chịu đựng thân nhiên,
Thà đau khổ sống, hơn phiền mạng vong !

LA MORT & LE BÛCHERON

001 Un pauvre Bûcheron tout couvert de ramée,
Sous le faix du fagot aussi bien que des ans
Gémissant et courbé marchait à pas pesants,
Et tâchait de gagner sa chaumine enfumée.

005 Enfin, n en pouvant plus d effort et de douleur,
Il met bas son fagot, il songe à son malheur.
Quel plaisir a-t-il eu depuis qu il est au monde ?
En est-il un plus pauvre en la machine ronde ?
Point de pain quelquefois, et jamais de repos.

010 Sa femme, ses enfants, les soldats, les impôts,
Le créancier, et la corvée
Lui font d un malheureux la peinture achevée.
Il appelle la mort, elle vient sans tarder,
Lui demande ce qu il faut faire

015 C est, dit-il, afin de m aider
A recharger ce bois ; tu ne tarderas guère.
Le trépas vient tout guérir ;
Mais ne bougeons d où nous sommes.
Plutôt souffrir que mourir,
020 C est la devise des hommes

Jean de La Fontaine

Truyện Ngụ Ngôn của La Fontaine

Dịch giả: Ông Bà Chung Hữu Thế (Montreal)

Tử thần và người hấp hối

Người hiền triết luôn luôn tính trước
Không đợi chờ khi cất bước ra đi
Sang cõi Trung giới Âm ty
Mà không chuẩn bị kiên trì từ lâu
Lúc nào cũng sẵn sàng khăn gói,
Để ra đi, bỏ thói khóc than:
Tử thần xuất hiện hiên ngang
Khó bề đoán trước, chặn đàng cản ngăn
Con Vua Chúa lắm khi mở mắt
Chỉ chào đời mấy khắc rồi đi
Của cải, quyền lực ích gì?
Tài cao , sắc đẹp cũng đi như thường!
Tánh tàn nhẫn, Tử Thần cương quyết,
Lòng lạnh lùng , giả đẽc, vô tâm,
Bất ngờ xuất hiện, âm thầm
Tàn phá, giết chóc, gieo mầm đau thương
Một bô lão đã ngoài trăm tuổi
Nghe ngật mình thui thủi yếu dần,
Xin được gặp mặt Tử Thần,
Mong được cầu khẩn điều gần, điều xa.
Bóng Tử Thần bỗng đâu xuất hiện,
Hỏi:"Lão Ông có chuyện chi cầu?
Gặp ta không dễ gì đâu,
Mau mau bày tỏ ngỏ hầu sớm đi."
Ông lão đáp:"Sao Ngài hối hả,
Vì có lẽ nào bươn bả, vội vàng,
Đem người về Chốn Diêm-Đàng,

Không cho hay trước, chẳng màng báo nguy!"

"Ngài biết không: tôi còn nhiều việc,
Thiếu thì giờ giải quyết khó an,
Vì quá bận rộn đa đoan,
Không thể thu xếp vẹn toàn được đâu.

"Kìa chúc ngôn tôi chưa kịp viết,
Để thu xếp mọi việc về lâu,
Vợ tôi cứ mãi nguyện cầu
Phu thê một lúc về châu Diêm Vương
Tôi hãy còn một thân cháu nhỏ,
Cần có tôi giúp nó an bài,
Địa vị, nhà cửa, trong ngoài,
Lập xong gia thất, từ rày mới yên.

"Nhà đang ở cần thêm một mái,
Để trẻ con rộng rãi chơi rong,
Đầu xuân cắt , cuối hè xong,
Chừng đó hy vọng thông dong phần nào.

"Đây chỉ mới một vài công việc
Sau hãy còn có biết bao nhiêu,
Mong Ngài thông cảm ít nhiều,
Giúp tôi giải quyết mọi điều an vui."

Người quá tham, Tử Thần đáp lại,
Ta đã nhiều dễ dãi với người,
Đếm xem trọn xứ mấy người
Bách niên giai lão, như người bây giờ?

"Người trách ta sao không báo trước,
Một ít lâu khi rước người đi
Quả thật người kém nghĩ suy,
Để kịp đón nhận những gì ta ban.

"Khi thấy mình mắt lờ, tóc bạc,
Thêm răng long, thân xác ốm mòn,
Tay chơn run rẩy, héo hon,

Đó lời cảnh cáo chẳng còn bao lâu.
"Ta đã cho người nhìn tận mặt
Nhiều bạn bè bệnh ngặt ra đi,
Đó là cảnh cáo chớ gì?
Tại sao không hiểu, cứ ghì lấy thân?
"Nay người sống có chi lý thú?
Ăn không ngon, giấc ngủ khó khăn,
Đứng đi, cười nói nhọc nhằn,
Tình cảm, lý trí phải chẳng yếu dần?
"Người tiếc rẻ những điều vô ích,
Đối với người chẳng thích, hết tươi,
Đâu còn tuổi trẻ đôi mươi,
Còn đâu phong độ, vui cười như xưa?
"Thôi hãy mau lập tờ di chúc,
Để tránh điều lục đục sau này,
Xong rồi, trực chỉ phương tây
Xuôi tay, rũ áo, lướt mây, băng ngàn !"
Quả thật vị Tử Thần hữu lý,
Đến tuổi già hoan hỉ ra đi,
Thiết tha, luyện ái làm chi?
Thân xác tàn tạ, còn gì mà ham?
Hãy ra đi như tàn bữa tiệc,
Miệng tươi cười cáo biệt chủ gia,
Cám ơn chủ đã hào hoa,
Thâm tình thết đãi, Vương gia chẳng bì.
Hãy dọn mình sẵn sàng từ trước,
Tránh ngõ ngàn khi bước ra đi,
Đừng trì hoãn, ích gì?
Kéo dài thêm được mấy thì, nghĩ xem?
Đừng thì thầm, ở này quý Cụ,
Hãy nhìn xem những lũ thanh niên,
Nhìn chúng hăng hái, hồn nhiên,

Thi đua liều chết, lạng yên tươi cười!
Nhưng chúng đã chết vì tử tiết,
Chết hiên ngang, oanh liệt, phi thường,
Hào hùng, nhưng rất đau thương,
Chết vì chánh nghĩa, nêu gương muôn đời.
Thôi, nói mãi càng làm người ghét,
Hãy bình tâm xem xét thật gần,
Người càng giống hệt Tử Thần
Lại càng sợ chết hơn phần thanh niên.

La Mort et Mourant

001 La Mort ne surprend point le sage ;
Il est toujours prêt à partir,
S'étant su lui-même avertir
Du temps où l'on se doit résoudre à ce passage.
005 Ce temps, hélas ! embrasse tous les temps :
Qu'on le partage en jours, en heures, en moments,
Il n'en est point qu'il ne comprenne
Dans le fatal tribut ; tous sont de son domaine ;
Et le premier instant où les enfants des rois
010 Ouvrent les yeux à la lumière,
Est celui qui vient quelquefois
Fermer pour toujours leur paupière.
Défendez-vous par la grandeur,
Alléguez la beauté, la vertu, la jeunesse,
015 La mort ravit tout sans pudeur
Un jour le monde entier accroîtra sa richesse.
Il n'est rien de moins ignoré,
Et puisqu'il faut que je le die,
Rien où l'on soit moins préparé.

020 Un mourant qui comptait plus de cent ans de vie,
Se plaignait à la Mort que précipitamment
Elle le contraignait de partir tout à l heure,
Sans qu il eût fait son testament,
Sans l avertir au moins. Est-il juste qu on meure
025 Au pied levé ? dit-il : attendez quelque peu.
Ma femme ne veut pas que je parte sans elle ;
Il me reste à pourvoir un arrière-neveu ;
Souffrez qu à mon logis j ajoute encore une aile.
Que vous êtes pressante, ô Déesse cruelle !
030 - Vieillard, lui dit la mort, je ne t ai point surpris ;
Tu te plains sans raison de mon impatience.
Eh n as-tu pas cent ans ? trouve-moi dans Paris
Deux mortels aussi vieux, trouve-m en dix en France.
Je devais, ce dis-tu, te donner quelque avis
035 Qui te disposât à la chose :
J aurais trouvé ton testament tout fait,
Ton petit-fils pourvu, ton bâtiment parfait ;
Ne te donna-t-on pas des avis quand la cause
Du marcher et du mouvement,
040 Quand les esprits, le sentiment,
Quand tout faillit en toi ? Plus de goût, plus d ouïe :
Toute chose pour toi semble être évanouie :
Pour toi l astre du jour prend des soins superflus :
Tu regrettes des biens qui ne te touchent plus
045 Je t ai fait voir tes camarades,
Ou morts, ou mourants, ou malades.
Qu est-ce que tout cela, qu un avertissement ?
Allons, vieillard, et sans réplique.
Il n importe à la république
050 Que tu fasses ton testament.
La mort avait raison. Je voudrais qu à cet âge

On sortît de la vie ainsi que d'un banquet,
Remerciant son hôte, et qu'on fit son paquet ;
Car de combien peut-on retarder le voyage ?
055 Tu murmures, vieillard ; vois ces jeunes mourir,
Vois-les marcher, vois-les courir
A des morts, il est vrai, glorieuses et belles,
Mais sûres cependant, et quelquefois cruelles.
J'ai beau te le crier ; mon zèle est indiscret :
060 Le plus semblable aux morts meurt le plus à regret.

Jean de La Fontaine

Truyện Ngụ Ngôn của La Fontaine

Dịch giả: Ông Bà Chung Hữu Thế (Montreal)

Tương trợ

Một con lừa thân hình ốm yếu,
Kéo chiếc xe nặng trĩu món hàng
Chân bước mệt nhọc, lang thang
Tưởng chừng sắp ngã theo làn gió bay!

Một con ngựa đi bên cạnh nó,
Thân hình khoẻ, tuổi nhỏ, t rắng niên,
Trang bị hàm khớp với yên,
Thong thả bách bộ, hồn nhiên yêu đời.

Lừa mệt đuối, nhỏ to nài nĩ:
“Kính mong anh hoan hỉ giúp tôi,
Gánh nặng hai đứa chia đôi,
Cùng nhau có thể sớm hồi kinh đô.
Đối với anh, tấm thân trắng kiện,

Công việc ấy là chuyện dễ dàng.
Phần tôi sức yếu bất an,
Nghe như sắp chết, ráng càng thêm đau!”
Ngựa tàn nhẫn, khư khư từ chối,
Viện cố thích rảnh rồi, an nhàn,
Lại còn cười cợt, hát vang,
Bỗng lừa ngất xỉu, hồn sang Diêm Đài.
Chủ nổi giận kèm cương ngựa lại,
Thay cho lừa, nó phải kéo xe
Phần việc đó sẽ nhẹ re,
Nếu xưa nó nhận phụ xe với lừa.
Phải chi khôn, nó mau giúp trước,
Lừa khỏi chết, nó được suy tôn.
Đợi khi lừa trút linh hồn,
Ngựa công xác bạn chất đống trên xe.
Một bài học cho người trần thế:
Sớm tích cực đoàn thể giúp nhau!
Một người gặp khó khăn nào
Láng giềng chung sức, cùng nhau chia sầu.
Tục ngữ ta có câu thường nói:
“Miếng khi đói hơn gói khi no”
Nếu nguy, hãy lẹ giúp cho,
Chờ khi hấp hối, còn lo được gì?

001 En ce monde il se faut l'un l'autre secourir.
Si ton voisin vient à mourir,
C'est sur toi que le fardeau tombe.
Un Ane accompagnait un Cheval peu courtois,
005 Celui-ci ne portant que son simple harnois,
Et le pauvre Baudet si chargé qu'il succombe.
Il pria le Cheval de l'aider quelque peu :
Autrement il mourrait devant qu'être à la ville.
La prière, dit-il, n'en est pas incivile :
010 Moitié de ce fardeau ne vous sera que jeu.
Le Cheval refusa, fit une pétarade :
Tant qu'il vit sous le faix mourir son camarade,
Et reconnut qu'il avait tort.
Du Baudet, en cette aventure,
015 On lui fit porter la voiture,
Et la peau par-dessus encor.

Jean de La Fontaine

Truyện Ngụ Ngôn của La Fontaine

Dịch giả: Ông Bà Chung Hữu Thế (Montreal)

Vội tin sẽ mắc

Trời hạn hán, ao hồ khô cạn,
Các thú cầm tử nạn đầy đường.
Cánh vật xơ xác tang thương,
Tử Thần khủng khiếp vẫn thường vắng lai.
Một con Chồn chạy rong tìm nước,
Gặp Dê kia rảo bước kiếm ao.
Cả hai lo ngại, xôn xao
Chẳng lẽ chịu chết ? Làm sao bây giờ ?
May thay! Chúng tìm ra giếng lạng,
Nước ít oi, sắp cạn nay mai.
Reo cười, chúng nó mừng thay,
Ít ra sống tiếp vài ngày, hỉ hoan.
Muốn uống nước cũng không khó lắm,
Nhảy đại xuống, chịu lấm bộ lông,
Uống cho phỉ chí ngóng trông,
Nhưng thoát khỏi giếng, thật không dễ dàng.
Dê e ngại, ngập ngừng muốn thoái,
Chồn lạnh lẽ, cứ hối thúc hoài,
«Sợ gì, có tớ cạnh Ngài,
Huynh đệ đùm bọc, chẳng nài công lao »
Nghe bùi tai, Dê bèn chấp nhận,
Cả hai liền nhảy tặn giếng sâu.
Sẵn nước, uống chẳng bao lâu
Bụng hết chỗ chứa, bắt đầu muốn lên.
Dê lo sợ phen này không thoát,
Giếng thì sâu, vách cát khó trèo.
Hoàn cảnh thật rất hiểm nghèo,
Chỉ biết than thở, đành theo ý Trời.

Chồn trấn an : « Có chi đáng ngại,
Cảnh huống này cũng tại nơi em.
Mời anh uống cho đã thèm,
Sẵn có diều kế, anh em thoát nàn.

Anh hãy đứng, dùng hai chân trước
Chống vào vách, mặt ngược lên trên,
Em sẽ nhè nhẹ bước lên,
Nhảy vọt thiệt mạnh đến bên miệng bờ.
Xong rồi, em sẽ tìm phương cách
Để kéo anh khỏi vách giếng sâu,
Tội chi mà phải u sầu ?
Nhanh lên, ta sẽ bắt đầu thoát thân! »
Nghe Chồn nói, Dê mừng hớn hở,
Cố khom lưng giúp đỡ Chồn leo,
Chỉ trong nháy mắt Chồn trèo
Thoát khỏi miệng giếng, bèn reo cười dòn
«Đến phiên anh », Dê bèn năn nỉ,
Nhờ em giúp, chớ nghĩ thiệt hơn,
Công này anh sẽ đền ơn,
Tình sâu, nghĩa nặng, keo sơn vững bền. »
Nghe Dê nói, Chồn ta cười lớn,
Giọng mỉa mai : « Đừng giỡn, Dê ơi .
Xuống chi giếng lạng, chơi vơi,
Đành cam chịu chết, chẳng rời được đâu !
Trời sanh người nhiều râu , dài quá,
Nhưng u mê . Nếu khá thông minh,
Nhận định sáng suốt tình hình,
Sẽ không dại dột bỏ mình giếng sâu.
Ta vì quá đa đoan công việc,
Chớ chẳng phải tính thiệt hơn đâu.
Giã từ! Người hãy nguyện cầu,

May gặp ai rảnh, ngô hầu giúp cho. »
Bao nhiêu người như chồn, khôn, dại,
Miễn có lợi, xúi dại, hứa càn
Đến khi công việc dở dang
Chết ai nấy chịu, chẳng màng cứu nguy.
Trăm vạn sự, nhớ nhìn kết cuộc,
Hứa dối gian là thuốc giết người.
Thận trọng, chớ có dễ người
Vội tin sẽ mắc, chọn người kết thân.

LE RENARD ET LE BOUC

001 Capitaine Renard allait de compagnie
Avec son ami Bouc des plus haut encornés.
Celui-ci ne voyait pas plus loin que son nez ;
L autre était passé maître en fait de tromperie.
005 La soif les obligea de descendre en un puits.
Là chacun d eux se désaltère.
Après qu abondamment tous deux en eurent pris,
Le Renard dit au Bouc : Que ferons-nous, compère ?
Ce n est pas tout de boire, il faut sortir d ici.
010 Lève tes pieds en haut, et tes cornes aussi :
Mets-les contre le mur. Le long de ton échine
Je grimperai premièrement ;

Puis sur tes cornes m'élevant,
A l'aide de cette machine,
015 De ce lieu-ci je sortirai,
Après quoi je t'en tirerai.
- Par ma barbe, dit l'autre, il est bon ; et je loue
Les gens bien sensés comme toi.
Je n'aurais jamais, quant à moi,
020 Trouvé ce secret, je l'avoue.
Le Renard sort du puits, laisse son compagnon,
Et vous lui fait un beau sermon
Pour l'exhorter à patience.
Si le ciel t'eût, dit-il, donné par excellence
025 Autant de jugement que de barbe au menton,
Tu n'aurais pas, à la légère,
Descendu dans ce puits. Or, adieu, j'en suis hors.
Tâche de t'en tirer, et fais tous tes efforts :
Car pour moi, j'ai certaine affaire
030 Qui ne me permet pas d'arrêter en chemin.
En toute chose il faut considérer la fin.

Jean de La Fontaine

Truyện Ngụ Ngôn của La Fontaine

Dịch giả: Ông Bà Chung Hữu Thế (Montreal)

Vụng tính

Một bà lão tính tình keo kiệt,
Sống độc thân ở miệt đồng quê.
Láng giềng, thân quyến đều chê
Bản tánh ích kỷ, không hề thương ai.
Để nuôi thân, bà nghề dệt vải,
Có mướn thêm hai gái cặp kê,
Để tránh sớm đến, chiều về,
Hai thiếu nữ sống cạnh kề chủ nhân.
Vì bòn xén nên nhiều mưu chước,
Dù khổ người , miễn được lợi mình,
Khiến cho lắm kẻ bất bình,
Nhưng không ai dám sự tình hở môi.

Mỗi buổi sáng , khi gà vừa gáy,
Bà nhanh chân đến trại công nhân,
Hai cô an giấc ngủ ngàn
Đánh thức "Mau dậy, chuyên cần quay tơ"
Bên ngoài, trời hãy còn mờ tối,
Không đồng hồ, khó nổi đoán giờ.
Hai cô mệt mỏi , bơ phờ,
Chân bước không vững, mắt mờ như đêm.
Chợt một cô nêu ra sáng kiến,
Chủ thức giấc nhờ tiếng gà kê,
Nếu gà lặng tiếng trong lều,
Cả nhà an giấc, thảy đều dậy trưa !
Cùng nhau lén thi hành diệu kế,

Thủ tiêu gà, chẳng để mỗi manh.
Dù ai tài mảy cũng đành,
Không thể tìm thấy ngọn ngành lý do.

Nhưng, từ hôm gà không còn nữa,
Lòng bà tham, nóng tựa dầu sôi.
Vào đêm, chột đứng, chột ngồi,
Luôn luôn e ngại, bồi hồi, âu lo!
Bà cứ sợ ngủ quên, trời sáng,
Công nhân mãi lảng vảng rong chơi.
Nếu không khởi sự kịp thời,
Công việc ắt sẽ tời bồi hư hao.
Vừa đầu hôm, bà liền đi ngủ,
Nửa đêm dậy , nghe đủ lăm ròi,
Để tránh giờ giấc lãng trôi,
Bà mau đánh thức : "Hãy ngồi quay tơ !"
Hai thiếu nữ quá ư khổ sở:
Cảnh trước kia thật đỡ hơn nhiều.
Giết gà là việc quá liều,
Trước nhờ nó gáy, ngủ nhiều hơn nay !
Một bài học để người suy gẫm :
Lăm cảnh huống đang giảm chông gai.
Thà kiên nhẫn nhận ách tai,
Còn hơn tìm cách thoát ngay ưu sầu.
Tìm tiến thân là điều cao quý,
Nhưng lăm khi nó chỉ thêm phiền.
Thà can đảm, chịu đứng yên,
Để khỏi đau khổ đảo điên hơn nhiều !

LA VIEILLE & LES DEUX SERVANTES

001 Il était une vieille ayant deux Chambrières.
Elles filaient si bien que les soeurs filandières
Ne faisaient que brouiller au prix de celles-ci.
La Vieille n avait point de plus pressant souci
005 Que de distribuer aux Servantes leur tâche.
Dès que Téthys chassait Phébus aux crins dorés,
Tourets entraient en jeu, fuseaux étaient tirés ;
Deçà, delà, vous en aurez ;
Point de cesse, point de relâche.

010 Dès que l Aurore, dis-je, en son char remontait,
Un misérable Coq à point nommé chantait.
Aussitôt notre Vieille encor plus misérable
S affublait d un jupon crasseux et détestable,
Allumait une lampe, et courait droit au lit
015 Où de tout leur pouvoir, de tout leur appétit,
Dormaient les deux pauvres Servantes.

L une entr ouvrait un oeil, l autre étendait un bras ;
Et toutes deux, très malcontentes,
Disaient entre leurs dents : Maudit Coq, tu mourras.
020 Comme elles l avaient dit, la bête fut grippée.
Le réveille-matin eut la gorge coupée.

Ce meurtre n amenda nullement leur marché.
Notre couple au contraire à peine était couché
Que la Vieille, craignant de laisser passer l heure,
025 Courait comme un Lutin par toute sa demeure.
C est ainsi que le plus souvent,
Quand on pense sortir d une mauvaise affaire,

On s'enfoncé encore plus avant :
Témoin ce Couple et son salaire.
030 La Vieille, au lieu du Coq, les fit tomber par là
De Charybde en Scylla.

Lời cuối: Cám ơn bạn đã theo dõi hết cuốn truyện.

Nguồn: <http://vnthuquan.net>

Phát hành: Nguyễn Kim Vy.

Sưu tầm: Thanh Vân

Nguồn: Thư viện toàn cầu

Được bạn: Ct.Ly đưa lên

vào ngày: 4 tháng 11 năm 2007